

گول سوو

مجله یه گ مانگانه گشتی یه له لاین
دهزگای رووشنهویری (شهفه ق) بلاونه کریه گ

شماره (۸۱) نازار (۲۷۱۰) کوردی (۲۰۱۱) میلادی

یاد هه له بجه بیلا بووده رووژ
ناشتبوین گشتگیر له کوردستان
دهوئه ت کوردی خهویگ راسکائی

کافتریای رووشنهویری یا کافتریای دهمه ته قه وه یا خیبوین له ما؟

خۆشه‌ویسی نیه کهسیگ وه فاداری نهایشتوود ...

کیشه‌ی کورده‌یل فه‌یلی خاله‌یل که‌وراو فره‌یک کریکه خوه‌ی، وه‌لی گرنگی یا ئه‌همیه‌ت وه‌و خواست و خاله‌یله نیه‌دریه‌یک . بیه‌ختانه‌یش تویه‌نیم بوشیم هاوسایه‌یل سیاسیمان دهره‌فمان خراو بوین، وه‌لی هاوما‌له‌یلمان وه‌گشتی له ئه‌وان دلسووژتر بوین وه‌لمانا، ئه‌و زولمیشه ک هاته بان کورده‌یل فه‌یلی هووکاره‌گی ئه‌و بریاره‌یل وه‌رده‌وامه بوی ک له‌دیوان کوشک یا قه‌سره‌یل دهرچی نک له چه‌رداخ فه‌قیره‌یل تا چه‌ن هویره‌و بکه‌یم ک نه‌هیشتن ئه‌و زولمه‌یله له‌بان ریه‌یل و لاوردنیان ئاسانه . ئی زولمه‌یله تنیا پفیلگ نیه تا بته‌قینمه‌نی، چوینکه رژیم رمیاگ ته‌نانه‌ت له دارایش گیرفانمان چوول کرد تا کهسیگ له‌یمان نه‌تویه‌نیک له ولایتک تریش وه‌پی بژیه‌یک و ماوایک ئه‌را خوه‌ی وه‌پی دابین بگا، ئه‌وه‌یش ک له‌ی ولاته مه‌نجی هیشه‌یان وه‌فه‌قیری و نه‌داری بژیین و له‌همه‌مان وه‌خت بیه‌شیان کرد له خه‌یروبه‌یر ولات جویر ئه‌وه‌ک ئویشن(داریی له غوربه‌ت وه‌ته‌نه‌و فه‌قیریش له‌ولات غه‌ریبه‌)، هه‌ر له‌وه‌ر ئه‌وه‌یش وه‌گشت ئاسانیگه‌و ئویشیم: شیواز قسه‌کردنمان وه‌ل کیشه‌که‌مانا چه‌واشه‌ی باوه‌رمانه .

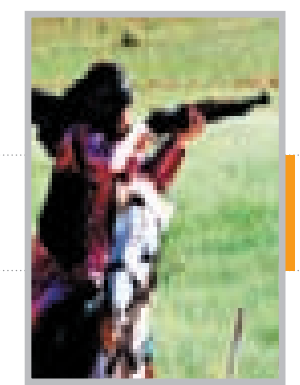
ئه‌وه‌ک هیشه‌مان ئی قسه‌یله بکه‌یم، ئه‌وه‌سه ک دوییم و قسه‌یل فره‌یکیش ژنه‌فیم له‌باوه‌ت مه‌زلومیه‌ت کورده‌یل فه‌یلی له‌لایه‌ن بره که‌سه‌بلیگه‌و ک تنیا وه قسه‌ی گویا مه‌سه‌له‌که گرتسه‌ه مل، ئمجا ئه‌را هه‌ر مه‌هریک بوود ئویشن کورده‌یل فه‌یلی هویج ره‌سانن یا ئعلامیک نه‌یرن و به‌یش مایه‌ی نارچه‌تیه‌و گشت راسیگ شاردیه‌سه‌و چمان نه‌گوش دیرن ده‌نگ رادیو شه‌فقه‌ بشنه‌ون و نه‌ چاو دیرن زه‌حمه‌ته‌یلی بوینن و نه‌ خوه‌نه‌واری دیرن بلا‌وکراوه‌یلی بخوه‌نن، دباره هه‌ول و ته‌قلای ده‌زگای شه‌فقه‌ ئی قسه‌یله خه‌یکه‌ دروو، ک هه‌رچه‌نی ئه‌وانه‌ک جیاوازی دیرن وه‌لمانا له ییشیاره‌یل سیاسی و شیواز هویره‌وکردن وه‌لی ده‌س ودل واژن، دکان وه‌و هه‌وله‌یل وه‌رده‌وام و رووژانه‌ی شه‌فقه‌ نه‌ن ک وه‌ناو فه‌یلی و له‌وه‌ر خاتر خسته‌نه‌روی کیشه‌گی ئی به‌شه له‌ ملله‌ت کورد له‌ دل پایته‌خت فه‌یلیله‌ کار ئه‌کا . نه‌بایه‌د ئه‌وانه‌ک باس له‌ی مه‌سه‌له‌ که‌ن ئنکار و جوود به‌که‌مین ئیزکه‌ی فه‌یلیله‌ بکه‌ن ک ئه‌ویش رادیو (شه‌فقه‌)ه‌و متمانه‌ ئه‌رایان هاوردو و هانیاندا له‌وه‌ک بژنه‌فن و یا وه‌ زووان دالکی خوه‌یان قسه‌ بکه‌ن . هه‌ر له‌وه‌ر ئه‌وه‌یش راس نیه‌ ک خوه‌نه‌وار و ئه‌وانه‌ک که‌ردنه‌ ناو توور ئه‌نته‌رتیت له‌وه‌ر مه‌سه‌له‌یک ک بیه‌سه‌ وه‌ زووان و تاریخمان نه‌زانن به‌که‌مین گووفار ک وه‌ی شیوه‌زووانه‌ نویسه‌یک گووفار(کول سووا)ه‌و په‌لیکه له‌ په‌له‌یل دار شه‌فقه‌ به‌ردار، ئمجا دویید له‌ به‌که‌مین ئه‌نجامه‌یل که‌ردین وه‌شوون کاروبار کورده‌یل فه‌یلی له‌ناو ئه‌نته‌رتیت ما‌له‌ر شه‌فقه‌ بانتر له‌ گشت سایته‌یل که‌فیده‌ وه‌رچه‌ود .

په‌ندی ئیمه‌ وه‌ تازه‌کردن رووژانه‌ی وه‌رده‌وام ئه‌را ما‌له‌ره‌یل ئه‌لکترۆنی شه‌فقه‌ و وه‌جوار زووان(کوردی و عه‌ره‌بی و ئنگلیزی و فارسی) نیشانه‌ی هه‌ول و ته‌قلای راسکانی و دلسووژانه‌ی خود خوه‌مانه . کیه‌ نیه‌زانیک به‌که‌مین پایته‌خت ئه‌را قسه‌ویاس ک دله‌یل پر له‌سووز له‌تی به‌که‌و گرن، ئه‌ویش له‌ کۆنگره‌و دانیشه‌یل (شه‌فقه‌)ه‌؟ئیمه‌ فره‌یک له‌ مه‌ردم هاتنه‌ وه‌ره‌و یمان له‌وانه‌ک که‌وراو قسه‌زانن، وه‌لی نووید سهرمایه‌ی هه‌ول و ته‌قلایان هویچه‌و ئویشمه‌ن بیان ئیوه‌ بایه‌سه له‌ مه‌له‌یل ئاسمان هووکاره‌ بوین ک چوین خوسه‌یان له‌ به‌خیلی تیه‌یک ، چوینکه ئیوه‌ له‌هویردان چوود ئه‌و ده‌سه‌کفته‌یله‌ ک وه‌ده‌سه‌هاوردیمه‌ ئه‌ویش له‌شوون ئه‌و هه‌مکه‌ قوربانیه‌، مولک گشتمانه‌، ئمجا حاشاکردن له‌وه‌ک شه‌فقه‌ ییشکه‌شی کرد و ئه‌کا له‌و داهینان یا ئبداعه‌یله‌ یا فره‌اموشکردنی، وه‌ختیک باس ئه‌ده‌بیات و شیوه‌زووان کورد خوارگ ئه‌کریه‌ی بیگومان جویر ئه‌وه‌سه‌ وه‌رده‌م رووشایی خوه‌ر وه‌ ویزنگ بگرن، چوینکه ولات ئه‌را ئیمه‌ ئه‌و کاره‌یلمانه‌سه‌ ک له‌شه‌فقه‌ ئه‌نجامی ده‌یمن و باوه‌رمان کردیمه‌سه‌ نهر کیشه‌ ره‌واکه‌مان .

مجله‌یه‌گ مانگانه‌ گشتیه‌ له‌لاین ده‌زگای رووشنه‌ویری ورمسانن کورد فه‌یلی(شه‌فقه‌) بلا‌ونه‌کریه‌گ

شماره (٨١) تازار (٢٧١٠) کوردی (٢٠١١) میلادی

44

ئێ کورد جویر ئه‌فسانه‌یگه‌ نه‌ خه‌بات، له‌ گشت سه‌رده‌میگ کاربگه‌ری و شوون

40

یه‌کیگ له‌ تاییه‌ ته‌ندیه‌یل شارخانه‌قین ئه‌وه‌سه‌ ک له‌ فره‌ لایه‌نه‌و ده‌وله‌مه‌نه‌

04

ئاده‌میزاد ته‌نیا ئه‌وه‌ وه‌پی کریه‌ی سه‌رریز و حورمه‌ت بچه‌منیگ ئه‌را بریگ له‌

سەر نوێسه‌ر
عه‌لی حسین فه‌یلی
به‌رئوه‌به‌ر نویسانن
ماجد سویره‌میری
سکرته‌یر نویسانن
ئاراس جواد
ده‌سته‌ی نویسه‌ریل
جه‌واد کازم
جه‌مال ئه‌رکه‌وازی
سارا عه‌لی
نه‌سرین میرزا

ئاماده‌کردن هونه‌ری
له‌یس عیسا ئیبراهیم
Tel:
07901373702
7403411
8836604
gullsoo@shafaaq.com
نرخ ١٠٠٠ دینار

خاوه‌ن ئه‌متیاز ده‌زگای رووشنه‌یری و راگه‌یانندی کوردی فه‌یلی(شه‌فقه‌)

رقم الاعتماد في نقابة الصحفيين العراقيين ١٠١٥
رقم الايداع في دار الكتب والوثائق ٨٩٢ في ٢٠٠٦

مؤسسة شفق للثقافة والاعلام للكورد الفيليين

ئادەمیزاد تەنیا ئەو وەپى کرێهێ سەر ریز و حورمەت بچەمنیگ ئەرا بریگ لە نوێسەرەیل عەرەب عراقی وەرچە نوێسەرەیل کورد، وە بوونەى ئەوەک وەردەوام قەلەمیان وەکار بوی لە داواکاری ئەرا پشتگیرکردن لەى چین زوللیکریاگە. قسە لەبان مەویسی فەیلیەیل کەمتر نیە لە مەویسی فرەى مللەت عراق و یەیش هەق خوەیانەو زوورمیان بەدبەختی قورس دینە چەو، ئەمجا هەرچەنى ئەوسا وەو بەدبەختیە گوزەر کردن، وەلى ئەمروویش هەر جویر دویەگەس.

لەسەرەتای دامەزرانن دەولەت عراقی تا رووژ ئەمروو کار وەریەوبەر شوناسنامە لە گشت کارەیل زیاتر غروورە، وەتایبەت لەشارەیل ناوڕاس و باشوور عراق و زوورم ئەوانەک لە باکوور بەغداو بریگ لە پاریزگایەیل بوین کەفتوینە ژیر حوکم میرات ئەو پۆستە. وەلى ئەرا ئەمروو: ئەگەر روولەیل کورد فەیلی خوەندن ئامادەیی تەواو بکرداگ و بتواسیاگ بچیاتاگە زانکۆ، ئەو بەیگومان سەعات سفر لەلای خیزانەگەى دیاگە زەنگ و بایەسە هەرچى بەلگەیل کویەنە هەر لەسەردەم عوسمانیەو گردەو بکردان وەل وەرەقەى داین پویل کارەبا لەو مانگیشەو گشتی وەپەگەو بختانە وەردەس دەسەى وەرگرتن خوەندکارەیل لە زانکۆ یا جامە لەوەر خاتر وەرگرتنی.

لەوخت و سیان جایەل جوانیگ لە روولەى کوردەیل فەیلی لەو وەردەم وەریەوبەر شوناسنامە (مدیر الجندیە)، پرسیار گشت چشتیگ لەلى کردیاگ لەباوەت کارکردنى یا دارایی و بیجگە ئەو ویش پۆلیسەیل ئاسایش لەیوا لەلى کردیان و لە گیان

جاری کردیان وەجووریگ هەرچى پویل داشتیاگ و لە کەلپەل و ناومالە بایەسە گشتی بفرووشتاگ تا کاری وەپى تەواو بکرداگ و لەیوا وە پى کردیان وەتەواوى چکانیانەى. وەل ئەو ویشا هەر یەکیگ

لەلیان لە حالەتیگ ئەگەر باتاگ و فایل یا ئزبارەى گەورایگ وەربرگرتیاگ ئەو و بایەسە لەبەغدا دویارە باتاگەو ئەرا مال و هەرچى کەم و کوریە گشتی پرەو بکرداگ تا کاری بختیانە رى و بکەفتیاگە وەر

چیکەیل وەخشین. هیمان هەزارەها لە فەیلیەیل لە ئیران و لەگشت دەولەتەیل تر و سەدەها هەزار لەلیان لە ناخوود عراق، ئەو چیک وەخشینە نەیرن و لەلیان بوی رژیم سەدام وە چەن دەفەیلگ

ئەمروو هەمان ئۆپۆزسیۆنەیل دویەگەن، ک لەوخت ئۆپۆزسیۆن جوورەها قسەو گفتوگوو کردیان لەباوەت کیشەى کوردەیل فەیلی و هەر وتیان کیشەى کوردەیل فەیلی لەگشت لایگەو یەکیگە

گومکردن هەقەیلیان. ئەو وەژدان نیە تاوان بچەمنە بان خود فەیلیەیل و منایان بکەیم ئەرا ئەوەک مەیل ئەرا لایەنەیل جووراو جوور داشتوون، فەیلیەیل کار وە وزارت سیادیەو نەیرن، یا وە چیکر پەنجەم سەرۆکایەتى کوومار، بەلکوو منای خود حکوومەت کەیم لەى رویە، چوینکە مەسەلەى شوناسنامە تەنیا کوردەیل فەیلی لەلى جیاوە کریاگە تەنیا شمارەى کەمیگ نەوگ لەلیان شوناسنامە وەرگرتگەو جیاوازی وەلیانا کرێهێگ وەل مەردمان تر لە هاوولاتیەیل عراقی.

تویەنیم بویشیم ماملەى حکوومەتەیل یەک لەشوون یەک لەدویای رمیان حکوومەت بەعس، پەیمانەیلگ ئەرا وژدان ئى حکوومەتەیلەو چوینیەتى تیکەلکردن خاس و خراو، وەلى دى نیەزانیم مەبەسیان چەس لەى کارەو ئایا وە دل ئەنقەز مەسەلەگە پشتگوش خریاگە یا لەوەر خەمسەردى؟

کیشەى کوردەیل فەیلی هەو وەجە وەهویچ نەخشەو خوەندنەو وەیلگ نەیرى، بەلکوو خواستیگ سیاسى کارەگە گریە داگەو نیەگونجیەیلگ وە مەسەلەى ئنسانیا لەى وەختە و ئەوانەک پشت لەى چینه کردنە، ئەو بەیگومان هس ئنسانى لەهویریانەو چیه. ئەگەریش مەسەلەگە پەیووس بوود وە ئیرانەو، ئەو بەیگومان: * گشت نیشانەو دەلیلیگ ئشارەت وە ئەو کەن ک ئیران کاریگەرى گەورایگ دیری لە سیاست عراق، وەلى خوەیشى گومە لەهەر چارەسەریگ لەباوەت کیشەى کوردەیل فەیلی لەوانەک هانە ئیران!

* رهشید عال گەیلانى کووچ وە کوردەیل فەیلی کرد و دویاخریش لەوختى کودەتا یا ئنقلابەگەى سەرنەگرت خوەى داواى پەنابەرى لە ئیران کرد!!

* لەشوون کووچ وەپیکردن دویەمیش لە سالیل هەفتای سەدەى وەرین، نازم گوزار وەریەوبەر ئاسایش گشتی لەسەردەم بەکر، ک وەرپرس جیوہجیکار پروسەى کووچ وەپیکردن بوی لەرى وەرەو ئیران دەسگیر کریا لەشوون شکەست کودەتاگەى!!

لەکیشەیل گەورای ئنسانیتە و رژیم بەعس لەگشت چینیگ زیاتر دژ ئى چین زوللیکریاگە بوی، وەلى ئەو سە دەسلاتدارەیل ئەمروو هەرچەنى تا دویەگە لە ئۆپۆزسیۆن قەول گشت چشتیگ وە کوردەیل فەیلی دیان، ئەمروو وەداخ فرەیلگەو ئەو سە وەناشکرا هویچ ئەرا ئى چین زوللیکریاگە نەیرن بیجگە

تالانى کرد و ئیسەیش لەماوہى هەیشت سال لە دیموکراسى ئەو هەقەیلیانە ئەرایان گلەو نەخواردگە. ئنجا لەوەر وژدان دیموکراسى، ئەو بوی بریگ لە فەیلیەیل شوناسنامە وەرگرتن، وەلى وەهەمان بەدبەختی و پویلداین تەنیا کووچ وەپیکردن لەتى ئەوئى!!! ئیمە ئەگەر بایمەنە پای راسى، وەرپرسەیل

فەیلیەیل جاریگتر لە وەرانوەر چیکەیل وەخشین

هادى ئەحمەد

4

پرنسیپ گرنگ ئه را ئی رووژگارمانه

هه لکهوت عه بدوللا

ئه نجام قوبله و بوین ناکوکیه ییل ناوئی دهسلات و لایه نه ییل ئۆپۆزسیۆن و پره سه نندن

خودنیشانداینه ییل مه ردمی، جویر باسکردن و جه ختکردن له بان چهن پرنسیپگ بنه رته تی، ئه را

دیموکراسی و بنیاتنانین دیموکراسی له کوردستان گرنگ و کار خواستیگه. له ایرا ئه و پرنسیپه یله

خه یمنه روی ک باسکردنیان خواسته :

چ تاك بوود یا گرووپ و ریکخریاگ کومه لگای مه دهنی و لایه ن سیاسی، به لکوو ده رفه تداینه ئه را ئه وه ک وه بی هه ره شه و ترس و له رز گوزارش له خوهی بکا و له پری گفتوگوو دیموکراتیانه وه مامله وه لیا بکریه یگ .

وه خشین پرنسیپگ گرنگ دیموکراسی و کومه لگایه ییل دیموکراتیه، ئه ویش له وهر چهن هووکاریگ جویر ئه وه ک وه سه به ب وه خشینه وه ک تاك و گرووپ و لایه نه ییل تویه نن له مه سه له ی هوکمرانی گشت هه قه ییل جوور نازادی راده رخستن و ریکخستن و یه کسانى ده سه وه ر بکه ن.

وه خشین سیاسی، ده رفه ت ده یگ ئه را پشکه فتن و ئه را وازبوین دام وده زگایه ییل سیاسی وه روی هویروپرایه ییل جیاواز، ک هه رچه نی

بازی دیموکراسی و بی تون و تیژی و ته نانه ت له نازگترین مه سه له ییل جوور جیاوازی هویروراو ئایدۆلۆژیه ییل.

* جه مه دهنگی: یه یش گرنگی یا ئه همیه ت فره یگ دیریگ ئه را سستم دیموکراسی، وه تابه ت له و کومه لگایه یله ک له روی نه ته وایه تی و باوه روه جووراو جوورن. ئنجا ئه را ئه وه ک تاك و گرووپه ییل جووراو جوور له روی کومه لایه تی و سیاسی و نابووری و په روه ده یی بتویه نن له ناو چوارچیوه ی نیشتمانیک وه یه که وه بژیهن، بایه سه ئه و خاله ییل هاویه شه له ناونیان بوود ک ده سه مه یه تده رن ئه را ژیان له ناو کومه لگایگ سستمایه تی. وه ل ئه وه یشا وه و جووره هوکمرانیه ییل دیموکراسیه ژینگه ی گونجیاگیگ ئه را گرووپه ییل جووراو جوور تیه یگه و جوود تا بتویه نن وه گوره ی ده ستووره یل قه بوولکریاگ وه یه که وه بژیهن.

جه مه دهنگی مانای ئه وه سه هاوولاتیه ییل له بان چهن مه سه له یگ بنه رته تی و خاس ریککه فن، ئه را نمونه: ده ستوور و شیوه ی هوکمرانی و یاسا و ده ستووره ییل بازی دیموکراسی، چوینکه وه بی و جوود ئه و جه مه دهنگیه مه حاله کومه لگا پشکه فتن و په ره سه نندن باریگه ده س. هه ر له وهر ئه وه ییش جه مه دهنگی مانای کووتایهاوردنه وه فره لایه نی له و مه سه له یله ک فره لایه نی قه بوول نیه که ن و بنه رته سه قامگیری کومه لگان، ئنجا له ایرا بایه سه جه خت له بان ئه وه بکریه یگ، ک جه مه دهنگی مانای لاوردن جیاوازیه ییل و سرکردن ناکوکیه ییل و دروسکردن کومه لگای یه کره نگ نیه.

* یه کلارده نه وه له لایه ن زوورمینه: یه یش پرنسیپگ گرنگه و به سیاسی فره لایه نیه وه مانای ئه وه سه زوورمینه له کومه لگا هوکمرانه و پیاده ی ئه و سیاسه ته یله ئه کا ک گونجیانه وه ل دید و نامانجه ییل خودیا، ئه ویش وه مه رچیگ نه وه مایه ی ژیرپاخستن هه قه ییل ئاده میزاد و هه ق که مایه تییه ییل له مه سه له ی ده سلات و ئالشتکاری له ناینده.

یه کلاره کردن له لایه ن زوورمینه فره گرنگ یاموه مه، چوینکه گوزارش له ده ستووره ییل گه مه ی دیموکراسی ئه کاو به ر هه لوژاردن ئازادانه و خاسیگه. له ایرایش چهن هوکاریگ هه ن ئه را درخستن گرنگی یا ئه همیه ت یه کلاره کردن له لایه ن زوورمینه ئه را سستم دیموکراتی. ئه را نمونه: ئه وه هه ق ره وایگه و به ر سباق دیموکراتیانه س ک بایه سه که مینه و ئۆپۆزسیۆنیش ریز له لیان بگیریه یگ. ئه و جووره یه کلاییکردنه وه یله مقه یه تی له سه قامگیری ده سلات و کومه لگا ئه کاو ری له شیویان ئاسایش کومه لایه تی گریگ . ئنجا له ایرا نیه کریه یگ که مینه یا ئۆپۆزسیۆن ئه و یه کلاره کردنه له لایه ن زوورمینه په ک بخره یگ یا هه ول ئه وه به یگ خوه ی جی وه جی کاره گه بکا، چوینکه ئه وه بووده مایه ی شیویان و ئازاوه و سه ره له داین سته مکاری.

له ایرا بایه سه جه خت له بان ئه و مه سه له بکریه یگ، ک چشت خاس و نه فداریکه له بازی دیموکراسی، زوورمینه ی په سه نکریاگ باریه یگه کار، چوینکه ئه وه زیاتر گوزارش له خواست و به رزه وه ندییه ییل ملله ت ئه کاو بووده سه به ب وه دیه اتن پرنسیپ هوکمرانی ملله ت، ئه ویش وه گوه ری ئه وه ک زوورمینه ی نسبی گوزارش له پری راسکانی ملله ت ناکا.

ئه و هویروپرایه یلیشه مایه ی قه بوولکردنیش نه ون. وه خشین سیاسی هه ق ره و ده یگه هویرورای نوینه ر گرووپه ییل جیاواز و له وانه ییش ئۆپۆزسیۆن، ک بووده مایه ی داناین کوچگ بنه رته ره وایه تی ده س وده سکردن ده سلات. له هه مان وه خت وه خشین سیاسی به شداری ئه کا له وه دیه اوردن سه قامگیری ده سلات و کومه لگا، چوینکه ده رفه ت که یگه دی ئه را گفتوگوو هویرورای جیاواز وه گوره ی ده ستووره ییل

* فره لایه نی: مانای جیاوازی و گشتره نگی ئه و تاك و گرووپ و ریکخریاگ و هیزه یل سیاسیسه ک کومه لگا له لیان دروس بوود. وه ل ئه وه یشا مانای ئه وه سه ک هه ر یه کیگ له وانه هه ق ئه وه داشتوود گوزارش له هویروراو دید خوه ی بکا و گوزارش له جیاوازیه ییل خوه ی وه ل لایه نه ییل ترا بکا و هه ول به یگ ئه را وه دیه اوردن نامانجه ییل و ده سه وه رکردن به رزه وه ندییه یلی، له هه مان وه خت کریه یگ جیاوازی له ناوئی ئه و تاك و گرووپ و ریکخریاگ و هیزه یل سیاسی له بان بنه مای نابووری و کومه لایه تی و رووشنه ویری و سیاسی بوود. وه و جووریش هه ر یه کیگ له لیان تویه نیک خود خوه ی باریگه دی و مقه یه تی له و شوناسنامه ی خوه یه بکا ک جیاوی ئه کاوه له لایه نه ییل تر ناو هوکمرانی.

فره لایه نی مانای ئه وه نیه نازادی ته وایگ بدریه یگه هاوولاتی یا گرووپ یا لایه نه ییل وه ئاره وو خوه یان نامانج و به رزه وه ندییه ییل خوه یان دویر له په یمان و ریککه فتن کومه لایه تی بارنه دی، چوینکه ئه وه بووده مایه ی سه ره له داین گره ت و شیوای شیو.

له وهر ئه وه گرنگ یاموه مه مه رز یا پابه ندییه یلیگ له یوا ئه را ئه و گرووپه ییل جووراو جووره دابنریه یگ ک بتویه نن نامانج و به رزه وه ندییه ییل خوه یان وه جووریگ بارنه دی نه وگه مایه ی ده سدیریکردن له بان نامانج و به رزه وه ندی که سه یل تر و شیوان سه قامگیری کومه لگا. فره لایه نی ده رخه ر چهن پیکه اته یگ دیموکراسیه جوور دگاننانین وه هه ق جووراو جوور تاك و گرووپ و ریکخریاگ و لایه نه ییل سیاسی، ک له روی هه وه جه و دید و به رزه وه ندییه وه جیاوازن له یه کتری. وه ل ئه وه یشا وه خشین ئه و چشته سه ک گه وریای و که سایه تی ئاده میزاد ده رخه یگ ئه را ئه وه ک له واکانتر جیاواز بوود و خاوه ن باوه ر و ره قار تابه ت خوه ی بوود، ک مانای ئاماده بوینه ئه را قه بوولکردن جیاواز و ریزگرتن

له ئاده میزاده ییل جیاواز له روی روخسار و په نگ و ره گز و دین و باوه ر.

(فۆلتیر) وه ی جووره گوزارش له وه خشین کردگه و ئویشیگ (من هاوړای نیم وه لدا، وه ل نامادم گیان خودم به خت بکم ئه را ئه وه ک هویرورای خودم ده رخه ید)، یه یش ئه وه سه ک وه خشین مانای رازیبوین نیه وه دید و هویرورای وه رانوه ر، ئنجا وه رانوه ره گه د

لهسهرتای سال یانزهیمین سهدی ۲۱، تاريف نهتهوايهتی عهرهبی جوور خوی نهمهندهو، بگر گشت هویرهوکردن عهرهب و سهرکردهو فکری نهتهوايهتییان کهفته ژیر پرسیار، وهلی پرسیارگ ک نیشانهی ههلویست وهرگرتن و جوادانهوی شوقینیهت عهرهب لهناو پایتخت مسر وه جووریگ بوی، ک هویح شیوازیگ جوادانهوی شارستانیعت وهپیهو دیار نهوی و نهومسه جایهل جوانهیل مسر لهری تازهترین هووکارهیل پهیوهندی و شیوازهیل شارستانیعتوه کار نهرا دویرهوخستن هویر کویهن نهتهوايهتییانهی عهرهب کهن، وهلی نوورید دهزگایهیل مقهیهتیکهر لهو دامهزریاگ و لهو نهرای جوینهیل شوقینیه شیواز سهدی ههیزده تیهریگه کار نهرا جوادانهوهو کیهوکردن دهنگ جایهل جوانهیل نارهای مسر، نهویش وهگووروی وهکارهاردن(نهسب و شتر و گووشدریز و قهمنچی وکوتهک)، ک وه تهنیا نهوه کارکردن عهرهب تهنیا ولاتیگ نیه.

تهنانهت لهوخت رمیان دکتاتوردهگی عراق (سهدام حسین)یش ریگهچارهگ نهو سهردهمهیل هاورده کار، ک نهویش کردنهوی ناگر بوی وه نهفت سیهو پاشمهنهی نهفت پالریاگ تا بووده ریگر لهدوینستن سهریازهیل و هیزهیل ناسمانی هاوپهیمانهیل، ک نهوه رادهی هویرکردن و قامیدهی سهران عهرهب لهسهدی ۲۱، چوینکه رابهریل هویر نهتهوهی و شوقینی عهرهب هویح پیشکهنفتنیگ وهخویانهو نهینهو تهنیا لهبان خوان و سفری سیاسی ناماده کریانه.

نهومسه سهران عهرهب نیهتویهنن هویرهو بکهن و نیهزانن چوین پرس و گفتوگوو بکهن و چوین وه زووان سهردهم دانیشن و بهخشندهی نیشان بیهن و بچنه دم خواست و داواکاریهیل مهردمهیلیان و جواو لژیکی یا منتقیانه بیهنهوه لهروی وهروی بوینهوهی ههر پرسیارگ لهلیان کریهگ یا نهو داواکاریهیله ک ناراستهیان کریهگ . نتجا تهنیا زووان و شیوازیگ ک سهران عهرهب زاننهی و تیهرنهی کار، نهویش زووان جهنگ و پهلامارداین و خوینرشانن و ههرهشهکردنه، چوینکه جویر نهوهک ناشکراس شوقینیزم عهرهبی تهنیا نهو زووانه زانینگ و نهوهکیش روی وهروی بوودهو هاوشیوهی جواوهگی ناو مهیدان تهحریر ژنهفیگ و لهههمان وخت دوینینگ ک وه کوتهک و قهمنچی و شمشر و نهسب و شتر و گووشدریز گشت خواست و داواکاریهیلیان ژیرپا خریهگ و سهرپهراهن لهلی کهنهگهوه تا هویر و فکری تازه نهتویهنیگ دهنگ نارهای خوی دژ وه شوقینیهت عهرهب بهرزوه بکا.

نهگهر بایگ و تهماشای عهرهب جوور دهسلاته شوقینیهگی بکهیم، نهوه بیگومان نیهتویهنیم هس وه نهوه بکهیم ک پیشکهنفتن وجود دیریگ و شارستانیعت رهسیسه بان خاکهگی، ههر لهوهر نهوهیش ئویشیم جایهل جوانهیل رووشنهویر یا وهکارهواهر دویا تهکنؤلجیای سهدی بیس ویهک وه شیواز سهدی ههیزده جواوهو دریان.

شوورشهیل سهدی ۲۱ و جواوهیل سهدی ۱۸

ناسؤ نهکرهم

شارستانیہت له خوهرهلات ناوړاس خوہی نووہو ئەکا

شورش شاوز

له خوهره لچرچگیگه و مهنویگه جی و نهیگه دهوا، وهره و خوهره ات هات تا له پیره رینۆسانسیگ وهدی باریگ. ئەی کورپه هویره، دویای یهگ، ولاتیگ نازاد کرد، وەر نا له شارستانییهتی وناو مسر و نهوهره شەرمان و نه هویر دیکتاتوریه و هتمامی تاسان. ئینگه ئەی هویره له ناوهدین سی شارستانییهت له سی سویکه و دیرید پهل کوتیگ. ئەلبهت نه یایه د یه له هویرمان بچوود ئەی کورپه تا رسیه وهی جییه، فرهگیان کریاسه قوربانئ تا کهفتیه سه و پا و ها له حالیک ژیرپای خوہی قائم ئەکا.

و دس کردنه سهرتاتیگی و سهر کیشانه ناو پروسهی مهکتبهی وناو دمۆکراسی. دی دروشمهیل رزگاری ژیردهس بوین و هیوتهی کردن و ژیربال له فقه قیر رنگ خوہی له دهس دا و ئەرا مهردم یهرووشنه و بوی، ناخرهگهئ ئەی دروشمه و هسوفیهت رمسیگ و به لایل سوفیهتیش له ئەوانهگ ته نانهت نه خوهره نشیسه، دیاره چه بوی (مانگ وه چه و دویننه ی وه کلگ نیشانی دن)؟! ئمجا لهی لایشه و مهردم جهمگای خوهره لات ناوړاس، دهره تره کیش ریشیان گرتویگ وهنه و هیشه، هویر و باوریهیگ بوی که هزاران سال وهل سهنتزیگ له نایینهیل جووړاو جووړیگ ک سهرده میان ئەلگه ردیگه و هاتن نایم وناو خوهره لات ناوړاس. له دویا داره ک سهددی بیس ئەی سیستمه یله لهی میلکان کویه نهی بهش به شه و بویه، دی جوو او دهره و نهوین. ئەگهر خاس بنووریمن ئەی سهده و هتاییهت ئەی ناخره یلیه، چه نئ قوربانئ ئەرا خوہی نوو و کردن هویر دریایه. ئمجا و مخه مان مرگانی، وهل ناو او بوین سهددی بیس و ئەلاتن سهددی بیس و یهک، خوهره یوانیگ وناو شورش ته کته لوجیا تاو گرت و جمشت تازهی دروس بوی. هه رچه ن دهسلاتدارهیل ئستاتوپاریز که تا فرهنوا لهی گرتن، وهی و مهردو نوا هاتن ئەی شورش، ئەوانیش تواسن ئەرا وهکار هارودن ئەی شورش زانینه و له خزمهت گرتنئ دهرانهی خوہیان، قردگئ ئەرای واز کردن. تیهنگه یل زانین و باوهرمه ندیل لهی وهخته خاس وهکار هاوردنو هاوردنه ی خستنه ی خزمهت ئەی جهمگایل فره شه که تبوی باوهره یل کویه نه. ئمجا خاس بهرواد بگرن، بزانت ئەی جمشته له دویاره و بایه د باس لهی بکریه یه. یه کئ یهگ ئەی کزهی (شه یول) جمشته له جایگه و تیه یه که له سهردهم دروس بوین و داناننه بان خه رگ نایم، جی یه کمئ بویه و نایم له وره و دس کردیه و هکوچ کردن وهره و خوهره لات و جییه یل تره ک. ئینگه ئەیچاره، له نوو وهدی هاتنیگ تازه یه، له جیالی کوچ کردن نایم، وهل خوہیا په یامیگ تازه و تره چگ وهل سهنتزیگ له هویروباوهر دمۆکراسی کله گاپاره ی دمۆکراسی تیه رید. هه جوین منالیگ

و زووردارهیل دنیا ئەی ولاته یل ناوهدین خوہیا نه به شه و کردن، یانه کهفتنه ژیر دس دهولت فهره نسپا. راسه شورش ییلئ له ناو ئەی ولاته یله و هپا بوی، وهل مهردم ئەی ولاته یله و هقه ول کوردی خوهمان: (له چنگ هه لنگ دهر چین، کهفتنه چنگ په لنگ)، ئمجا دویای یهگ له دهس زووردارهیل ک تهمام ئەونجگ داشتن خارت و تالانئ کردن، تویش دیکتاتوره یلئ هاتوین ک خوہیان دروسیان کردن! له پیره توایم یه بویشیم ک ئەی قاره مانه یل دیکتاتوره، خود مهردمه گه و ئەو جهمگایگ له تی بوین دروسیان کردن. جوین ک تهمامیان هه ئەو زهینه و هویره داشتن و له ناوی گیر کردن. له ولاتی جوی توونس، ته نیا فهرهنگ زووانی و ویژه یی له نه وه هه مگه خه پر فه لسه فی فهره نسامه نه جی. چمانی هه جوی فهره نسا ک بال بال و دم دم وهره و دمۆکراسی جئ تا خوہی نجای به یه د و بووده لو دمۆکراسی تا لاوه لاهه ئەرا هویره یل بکه یه د و باریدان وهنه ی رووژهگ، یانه ییش ئەی هه مگه خه یه رکه م کهم وه فریایان ره سی و دس کردنه شورش گیشتی! له پیره نه یایه د له هویر بویمن ک له دویای له ناو چین سوفیهت، وهتاییه تی خوهره لات ناوړاس له مودو یه وه و ک فهرهنگ نایینی و سه ریا زال بوی، تهمام تئوریه یل، سوسیلیزم له ناوی ره سینهنه بنهس و ئەوانهگ هویر له ئەی جووهره یوانیگ فکری کردن، نه توینه سن خوہیان رزگار بکه ن و له سه ر گیلئ مهنه ک چه بکه ن

نزیک دو سی مانگه دوینیم، جمشت و جویله ی هه له باکوور ئافریقا وه دس وه پی کرد و تهمام ناوچه ی خوهره لاتیش کهم کهم گرتو وهر و ئینگه ییش دوینیم هیمان ئەی جمشته ها له گور و ناگر ژیر خۆله مره. ئەرا یهگ شییه و کردنئ خاس له سه ری داشتویم، یه وه خاستره ک زانسم که مئ بیچیم وهره دویا، تا باسه گه مان جی خوہی خاس بگریه د. هه ر ئەو جووهره گ زانیم، له دویای سال ۲۰۰۰ ک ناوی نانه هه زاره ی سییم، دنیا وه گیشتی وهل خوہی له نوو، تازه وه و کردنئ رویوه روی دی. فره چیشته یل ئەلگه ردیا و دهره ی وناو چه رخی زانین و ناگایی داشتن دس وه پی کرد و ناو شورش ته کته لوجیا نانه سه ری. ئمجا وهل ئەی بوینه ی تازه ی، دنیا بایه د خوہی ری بکه یه د. ئەلبهت ولاته یل خوهره لاتا، خوہیان ئەرای ناماده کردوین و کهم تا فره ییش دوینیم، وهلیا خوہیان گونجانه. وهختی له دویای هه زاره ی دؤیم، باس له سیستمیگ گلوبال کریا و هتیا: دنیا وهره و جیگ چوود ک جوی دیه که ی وه پی تیه یه د، ئەرا فره که سان وهتاییهت دهوله تدارهیل خوهره لات ناوړاس جی سه ر سه ر مهنوی و ئەلاجهویان له ی باسه هات! له خوهره لات ناوړاس ک به شیگ له ی سه ر ده ی له ئافریقا وه، له شانئ و له باکوور ئافریقا ک دهورانیک ولاته یلی جوی توونس و چه زا یر هان له وه هه نازه، له سه رده میگ کۆنالیازیسیون (داگر کردن) ولاته یل دنیا ی سییم دس وه پی کرد

دوو سیگ خوشه‌شووسم ئیمیلگ ئه‌رام نويساو له‌تی وت(ئه‌راچه ئه‌وه‌نه سهرسام یا موعجیبید وه مه‌لا مسته‌فای بارزانی؟) منیش له‌جواو ئه‌و دووسمه ئویشم: ئه‌وه‌ك وه بارزانی نهمر سارسام نه‌وك له‌تاریخ خه‌وه‌ر نه‌یریگ ، ئه‌وه‌یش له‌تاریخ بی ناگاس خوه‌ی گوم كردگه، ئه‌وه‌یش خوه‌ی گوم كردویگ مل وه‌وه‌و ری كوورانه نه‌یگ ، من وه ریکه‌فت یا سو‌دغه وه بارزانی نهمر سهرسام نه‌ویم، ئه‌و سهرسامیه له‌ده‌سه‌یل تاریخ یای گرتم و له‌وه‌یش ته‌نیا نیم.تن له‌لیم پرسید ئه‌راچه وه بارزانی نهمر سارسام، ئه‌ی ئه‌راچه له‌دوشمنه‌یل و داگیرکه‌ره‌یل کوردستان نیه‌پرسید! خو ئه‌وان له‌من زیاتر وه‌پی سهرسامن، دووس و دوشمنه‌یل کورد له‌هویج خالیگ یه‌که‌و نیه‌گرن، وه‌ی له‌ سهرسامبوین وه بارزانی نهمر موی وه به‌ینیا نا نیه‌چوود. برای خوشه‌شووسم تن وه‌ختی وه بارزانی نهمر سهرسام نه‌وید! هه‌فت چشته ئه‌للاج‌ه‌ویه‌گه‌ی جهانه‌یش سهرسامد نیه‌که‌ن. (ره‌زم

ئارا)ی سه‌رۆك ستاد سوپای ئیران، ئه‌را خوین کوردیه‌یل تیه‌نگ بوی، وه‌ی سهرسامبوین خوه‌ی وه بارزانی نهمر نه‌شاردیه‌سه‌و، یا تویه‌نیم بویشیم نه‌تویه‌نسته‌گه‌ بشاریگه‌وه‌ی. ئه‌وه‌سه له‌شوون شکه‌ست کومار کوردستان و هه‌لویش وه‌رگرتن بارزانی نهمر و ئالشتکردن ریره‌و رویداگه‌یل ئویشیگ (له‌وساوه له‌شکر شاهنشاهی و جوود دیریگ ، وه‌ل دوشمنه‌یلیا ئه‌وه‌نه وه هیزه‌و جویر بارزانیه‌یل جه‌نگ نه‌کردگه) بیجگه ئه‌وه‌یش سهرسامبوین وه بارزانی نهمر له‌یوا له‌ ئیرانیه‌یل کرد ک سغه‌ت و تایه‌تمه‌ندیه‌یلی بخه‌ننه‌وه‌و له‌ ناو له‌شکر خوه‌یان ئه‌را وه‌رگریکردن له‌خوه‌یان که‌لک له‌ی وه‌ریگرن، وه‌تایه‌بت هونه‌ره جه‌نگیه‌گه‌ی ریره‌وه تاریخیه‌گه‌ی چه‌م ئاراس، هه‌ر له‌وه‌ر ئه‌وه‌یش ئه‌و رویداگ تاریخیه سهرسام ئیرانیه‌یل کرد و دوياخ‌ریش له‌ کۆلیژ سهریازی ته‌هران کریا دهرس ئه‌را فه‌رمانده‌یل سهریازی و نه‌ف له‌ی وه‌رگرتن.ئی سهرسامیه نه‌ک هه‌ر ته‌نیا سهرکردیه‌یل سهریازی دوشمن گرتیه‌سه‌و، به‌لکوو سهرکرده‌و سیاسه‌تمه‌داره‌یل کوردیش گرته‌و، جویر دکتۆر(قاسملۆ) له‌کتاو (کوردستان و کورد) ئویشیگ : نه‌گه‌ر گشت کوردیه‌یل ئیران چه‌نه بارزانی نهمر و بارزانیه‌یل وه‌رگری له‌ کومار بکردیان، ئه‌وه رویداگه‌یل چه‌واشه بوین.سهرسامبوین وه بارزانی نهمر له‌ مه‌رزه‌یل هه‌ریمی گوزه‌ر کرد و ریه‌یل دویریگ بری، (یه‌فگی بریماکۆف) ک سیاسه‌تمه‌داريگ ناوده‌وله‌تی روسیه بویه، له‌کتاو (رووزه‌لات ناو‌راس ئه‌وه‌ك ناشکراو شاریاگه) سهرسامی خوه‌ی وه‌رانوه‌ر وه بارزانی نهمر دهرخسته‌گه‌و ئویشیگ (تاریخ بارزانی سهرسامکه‌ره)، یا (میدیفیلۆف) گه‌ورا نویسه‌ر رووس ئویشیگ (نه‌گه‌ر له‌لیم بپرسن پیاو سه‌ده کیه‌ه؟ ئویشم بارزانیه نه‌ک لینین). قسه‌ی ئی گه‌ورا نویسه‌ره مانایه‌یل فره‌یگ هه‌لگریگ ، چوینکه سه‌ده‌ی بیس جیاوازه له‌ سه‌ده‌یل تر و چه‌نه‌ها گه‌وراپیاو له‌تی هه‌لکه‌فته‌گه‌ ک ریره‌و تاریخ ئالشت کردنه و له‌ناو نه‌ته‌وه‌یلیان

ئه‌وه‌ك وه بارزانی نهمر سهرسام نه‌وه‌ر له‌ تاریخ نه‌یری

سوره مه‌رگه‌یی

جوور نیشانه یا ره‌مزیگ ته‌ماشا کریه‌ن و شانازی وه‌پیانوه‌ کهن، له‌وانه‌یش:(لینین) رووسی و (دیگۆل) فره‌نسی و (ماوسیتۆنگ) سینی و (گیفارا)ی ئه‌رجه‌نتینی و (خومه‌ینی) فارسه‌یل و(که‌مال ئه‌تاتۆرک) تورکه‌یل و ده‌یه‌ها سهرکرده‌ی تر. ئنجا ئایا که‌سیگ شاره‌زا و جوور (میدیفیلۆف) له‌ناو ئه‌و هه‌مگه پیاوه‌یل گه‌ورا وه‌شویه‌گ وه بارزانی نهمر سهرسام بوود و له‌هه‌مان وه‌خت وه‌پیاو سه‌ده بزانیگه‌ی، ئه‌ی ئیمه چوین وه‌پی سهرسام نه‌ویم! ک ریه‌یل خود وه‌دیکردن نیشانه‌مان داگه‌و زیان نه‌ته‌وه‌یی وه‌پیمان به‌خشگه‌، ئه‌یه بیجگه ده‌یه‌ها نویسه‌ر ناودار جوور لازاریف و کریس کوچی‌راو بێ‌رناد کۆشنه‌ر، یا هه‌ر نویسه‌ر و سیاسه‌تکاریگ بیگانه‌و خوه‌مانی ک ئه‌گه‌ر ئه‌را ته‌نیا جاریگیش وه دیدن بارزانی نهمر شاد بوین یا تاریخ بارزانی خوه‌ندوینه‌وه ئه‌وه بیگومان وه‌پی سهرسام بوینه. سهرسام بوین وه بارزانی نهمر گشت مه‌رزه‌یل په‌زانگه، ته‌نانه‌ت خوه‌ی کردیه‌سه ناو مال شۆفینیزمه‌یل عه‌ره‌بیش. ئیمه گشتمان زانیم ک سه‌دام دکتاتۆر له‌ فونایگی دیاریکریاگ تاریخی سهره‌وه‌ر شۆفینیزمه‌یل عه‌ره‌بی بویه، له‌و بنه‌ماله ک سه‌دام له‌تی په‌روه‌ده کریاو له‌بان ده‌س ئه‌و گشت شۆفینیزمه‌یل یا خسته‌نه فونایگیل فره ترسناک و هه‌مان بنه‌ماله ئه‌وه‌نه وه بارزانی نهمر سارسام بوین یه‌کیگ له‌ ئه‌ندام بنه‌ماله‌گه‌یان ناوی نریا(بارزان) ک برای خود سه‌دام حسینه. له‌یوا ئه‌وه‌ك مایه‌ی سهرسویره‌منه‌، ئه‌وه‌سه ئه‌و دووس خوشه‌شووسم سهرسام نویه‌ه وه بارزانی نهمر له‌وه‌ختیگ شۆفینیزمه‌یل عه‌ره‌بی وه‌ک دوشمنیگ سهرسامن وه‌بارزانی.له‌شوون کومار کوردستان، سهرسامبوین وه بارزانی نهمر گشت به‌شه‌یل ده‌سلانداریه‌تی ئیران گرته‌و، هه‌ر له‌دام وده‌زگا بگر تا ره‌سیگه ده‌زگایه‌یل دادوه‌ری، ئه‌وه‌بوو له‌وه‌خت دادگاییکردن قازی محمه‌د سهرسامبوین وه بارزانی نهمر و ریره‌و دادگایان ئالشت کردن و زیاتر گه‌ردینه شوون له‌ناوبردن سهرسامی و ترس و ده‌راوه‌کی خوه‌یان جویر ئه‌وه‌ك له‌ به‌لگه‌یل تاریخی ناودادگایان دهرکه‌فییگ و چه‌نه‌ها جار داوا له‌ قازی محمه‌د که‌ن ک(مه‌لا مسته‌فا) وه‌پیان ئاشنا بکا، وه‌ی قازی ئه‌و داوا رته‌و کردگه، تا دوياجار دادگا داوا له‌ی کردگه ک وه مه‌یل خوه‌ی هه‌ر وه‌ختیگ بوود مه‌لا مسته‌فا وه‌پیان بناسنیگ، وه‌ی دوباره قازی محمه‌د وت(نه‌ من و نه‌ که‌س نیه‌تویه‌نیگ بارزانی وه ئیوه بناسنیگ ، چه‌ز که‌م له‌و باسه‌ واز بارین) وه‌ی دوباره هه‌ر داوا له‌ی کردن باس بارزانی ئه‌رایان بکا، ئه‌ویش وه‌ی جووره تیه‌یگه زووان و ئویشیگ (خاس، وه‌ی ته‌نیا له‌چه‌ن قسه‌یگ تویه‌نم بویشم: مه‌لا مسته‌فا ئه‌وه‌ك له‌پیاوه‌تی و که‌رامه‌ت و شه‌رافه‌ت و ئنسانیه‌ت و شوجاعه‌ت و سه‌خاوه‌ت و نه‌ترسی له‌تاریخ که‌سه‌یل گه‌ورا داشتوینه‌ی مه‌لا مسته‌فایش دیریگه‌ی، ئه‌وه‌ك موسلمانه‌یل سه‌در ئسلام له‌باور و راسی و پاکی و دلسووزی ئه‌را خودا و دین و مه‌ردم فه‌قیر و لیقه‌ومیاگ داشته‌سه‌ی، بارزانی گشت ئه‌و سه‌فه‌ته‌یه‌ل دیریگ ، جویر ئه‌وه‌ك سه‌عه‌دی ئویشیگ (ه‌رانچه‌ خوبان همدارند، او بتنها دارد) وه‌و مانا گشت ئه‌و سه‌فه‌ته‌یه‌ل که‌ له‌پیاوخاسه‌یل و جوود دیرن وه‌ته‌نیا له‌لای ئه‌و و جوود دیرن. ئنجا ئیوه چه‌ز که‌ین باوه‌ر بکه‌ین و خوه‌ش بوود وه‌پیدان یا ناخوه‌ش بوود، ئه‌یه راسییگه‌و حاشا له‌ی نیه‌کریه‌یگ . ئنجا سهرسامبوین وه بارزانی نهمر بره‌سیگه‌ ناو دادگای دوشمناکاران‌ه‌ی داگیرکه‌ره‌یل کوردستان، ئایا ئه‌راچه بایه‌سه‌ تن پرسیار

له‌ سهرسامبوین من بکه‌ید؟! دوشمنه‌یل کورد له‌وه‌ر خاتر قورتاریبوین له‌و سهرسامیه‌و له‌هه‌مان وه‌خت وازکردن گریه‌ کووره‌ی دهروین خوه‌یان فره‌جار وه په‌لامار سهریازیه‌وه نه‌وسیانوه په‌نا بردنه‌سه وه‌ر گه‌وراهیزه‌یل ناوده‌وله‌تی جویر گه‌له‌کومه سهریازیه‌گه‌ی (۱۹۶۲) له‌ناونی عراق و ئیران و تورکیا و بریتانیای گه‌وراهیز دژ وه بارزانی نهمر وه‌ گوره‌ی ناوه‌رۆک ته‌له‌گراف شماره(۲۴۷۸) ک بریار له‌یوا بوی بریتانیا له‌ قوبرس وه هیز ئاسمانی گشت سه‌نگه‌ره‌یل شوورپش ویران بکه‌ن و تورکیایش له‌موسله‌و په‌لامار سه‌نگه‌ره‌یل پیشمه‌رگه‌ بیه‌ن و ئیرانیه‌یلیش وه‌وه‌ر سلیمانی له‌شکر بارن و هیزه‌یل عراقیش له‌ کویه‌ی (پیرس) ده‌س بکه‌نه په‌لامارداین، ک دوياخر له‌وه‌ر هه‌لویش وه‌رگرتن یه‌کیگی سۆفیت جاران ئه‌و گه‌له‌کومه‌ی سهریازیه‌ سهر نه‌گرت و شیویا.

یا له‌سال ۱۹۷۵ سه‌دام حسه‌ین و شای ئیران له‌بان می‌ز پیلانکاری گرده‌و بوین له‌وه‌خت (هوار بومیدیان) سه‌رۆک ئه‌وسای جه‌زایر و وه سهرپه‌رشی راسه‌وخۆ (هنری کیسینجه‌ر) وه‌زیر خارجه‌ی ئه‌مریکا، نه‌ک سهرسامی، به‌لکوو دهرد دله‌ پهنمایه‌گه‌ی خوه‌یان نیشاندان! دووس خوشه‌شووسم ئنجا ئه‌گه‌ر سهرسامی داگیرکه‌ره‌یل کوردستان وه بارزانی نهمر ره‌سوینگه ئه‌و راده، ئه‌وه سهرسامی منیش وه سهرسام نه‌وین تن هویچی که‌متر نیه له‌ سهرسامیم وه بارزانی نهمر. سهرسامبوین وه بارزانی نهمر هه‌ر وه شاعره‌یل کوردپه‌روه‌ر و خاوه‌ن هه‌لویش جوور پیره‌مێرد و هه‌ژار و هیمن و قه‌دری جان و عه‌بدو‌للا په‌شیو و شیرکۆ بیگه‌س و ده‌یه‌ها تریش نه‌وسیاگه، به‌لکوو شاعره‌یل عه‌ره‌بیش گرتسه‌سه‌و، ئه‌وه‌سه شاعر گه‌ورای عه‌ره‌ب جه‌واهری، کلاو کوردی و (کوردستان یا نه‌مان) جوور یادگاری سهرسامبوین وه بارزانی نهمر نا سهر ، بیجگه ئه‌وه‌یش وه شعر(سلتم علی جبل الاشم)سهرسامی یا ئعجاب خوه‌ی وه‌رانوه‌ر وه کاره‌یل بارزانی نهمر نویساگه‌و دهرخسته‌گه. ئه‌زیزم، سهرسامبوین وه بارزانی نهمر زه‌حمه‌ته وه‌ی تووزه قسه‌یه‌ل جیه‌یو بوود، ئه‌وه ته‌نیا ئه‌را لاوردن ئه‌و ته‌مه‌سه‌ ک وه‌رچه‌ود تیه‌ریکه‌و کردگه. ئنجا ئه‌گه‌ر (بارزانی نهمر) تاریخ جموجویل رزگاریخواز ملله‌تیگ سته‌مدیده‌و چه‌وسیاگ و نیشتمان له‌ته‌لتکریاگ وه‌ک کورد وه‌پی سهرسام بوود! ئه‌ی منیش تاکییگ ناو ئه‌و تاریخه‌ نیم؟ چوین سهرسام نیه‌وم!

کویه‌یل کوردستان ئه‌وه‌نه‌ی به‌رزایی خوه‌یان وه به‌رزای بارزانی نهمر سهرسامن، ئه‌ی منیش خه‌لک ولات کویه‌ نیم؟ چوین وه‌و به‌رزیه سهرسام نیه‌وم! هه‌ر سه‌نگه‌ریگ گولله‌ی داگیرکاره‌یل ئی ولاته‌ که‌فته‌یگه وه‌ری وه بارزانی نهمر سهرسامه، ئه‌ی ئه‌و سه‌نگه‌ره شوون وچان من نه‌ویه؟ چوین له‌و سه‌نگه‌ره داوپیهم و سهرسام نه‌وم! هویج واو وارانیگ مه‌وجه‌یل چه‌م (ئاراس) سهرسام نه‌کرد، ئیسه‌یش مه‌وجه‌یل ژیر پای بارزانی نهمر داستان سهرسامی نویسنن، ئه‌ی ئه‌و داستانه مه‌گه‌ر ئه‌سر چه‌وه‌یل تاریخم نه‌سری و په‌رچه‌م کوردستان له‌ زه‌خمه‌یل جوارچه‌وه نه‌په‌چا! بیخه‌وه‌ر مه‌و ئه‌و داستانه سهروره‌یه‌یل من و تن نویسنیگ و ئه‌سر چه‌وه‌یل ئیمه‌ سهری و زه‌خمه‌یل هه‌ر چوار لای جه‌سته‌ی ئیمه ساریژ کردیاگ، ک وه‌وه سهرسام نیه‌وید! ت بویشید تن له‌تاریخ دادوه‌رتی یا عادل تر بوید؟ یا له‌ کویه‌یل سهربه‌رزتر و له‌ سه‌نگه‌ره‌یل سه‌به‌ردارتر و له‌ شه‌پۆل یا مه‌وجه‌یل چه‌م ئاراس راسگووتر بووید.

سهره‌لداین مولکایه‌تی تایبەت و چینایه‌تی

گول سوو

ئى سهره‌لداینه وەچەن هووکارىگه‌وه پەريگه‌وه، وەل سهره‌لداین سىستم باوگسالارى، دى كومه‌لگای سهره‌لتایى دەسكردە فەوتیان و نەمەندن. بىجگه ئەوەيش هووکارىگ تر هەس، ك ئەویش بووگه مایه‌ی سهره‌لداین مولکایه‌تی تایبەت له كومه‌لگای سهره‌لتایى، ئەویش مەسەله‌ی پەیمانە یا مقياسه‌یل بەره‌مه‌ه‌و‌ردن بوى، ك پىكها‌توین له مولکایه‌تی گشتى و دابه‌شبوین بەره‌م وەشيوه‌یگ يەكسان، ك ئى هووکاره‌يله بويە سەبەب پيشنه‌كه‌فتن وەسەيله‌یل بەره‌مه‌ه‌و‌ردن لەشون ئەو‌ه‌ك ئاسن ك‌ردنە دى، بويە هووکار دروس‌ك‌ردن وەسەيله‌یل بەره‌مه‌ه‌و‌ردن له مادده‌ی ئاسن ك‌ هاوردیانە‌ی كار. له مەيدانە‌یل كشتوكال و شوانكاره‌یى و قەيرى كارەیل تر، يەيش بويە سەبەب رىخو‌ه‌ش‌ك‌ردن‌يگ ئەرا ئەو‌ه‌ك ئاست كار‌ك‌ردن بەرزەو بوود لەناوینى خيزانە‌یل بوچگ ، ئەو خيزانە‌يليشە وەزە ئابوورى تازە‌يگ هاتە بانیان لەناو كومه‌لگاو دوياخريش مولکایه‌تی و چینایه‌تی تایبەت له‌و كومه‌لگا دەس‌ك‌ردە‌پى ك شون كار گشتى و مولکایه‌تی گشتى گرتە‌وه. تويە‌نیم بويشیم مولکایه‌تی تایبەت يەكسەر پەيوەسه وە دابه‌شبوین كومه‌لايه‌تی كار وەل پيشكە‌فتن گوپرانكارى. مولکایه‌تی تایبەت ئەرا يەك‌م‌جار وەختى پەيا بوى تایبەت بوى وە مولکایه‌تی حەيوانە‌وه ك لەلايه‌ن سەزۆك هووزەيله‌وه دانرياوگ ، ئى مولکایه‌تیه وەردەوام بوى تا رەسپه هووکارەیل بەره‌مه‌ه‌و‌ردن و زەوى و چشە‌يل تر. وەل ئەو‌ه‌يشا يەك‌م‌جار بويە هووکار شپه‌و‌ك‌ردن يا پىكها‌تن هووزەيل ئەرا چەن خيزان‌يگ گە‌و‌راو دوياخريش ئەرا چەن خيزان‌يگ بوچگ ك بنە‌ماگە‌ی چووگه‌وه ئەرا مولکایه‌تی تایبەت. له هەمان وەخت مولکایه‌تی تایبەت ئەرا هووکارەیل بەره‌مه‌ه‌و‌ردن بويە هووکار گوپرانكارىگ گشتى له پىكها‌تە‌ی كومه‌لگە‌ی سهره‌لتایى، چوینكە هووکاره‌گە‌ی چووگه‌وه ئەرا دروسبوین بەرزە‌و‌ە‌ندى جياواز لەناو مەسەله‌ی كومه‌لايه‌تی و ئابوورى ك لەپوا لەلى هات ئەو كەسه ك مولکایه‌تی هووکار يا وەسەيله‌یل بەره‌مه‌ه‌و‌ردن داشتووگ دەسلات گرتياگە دەس يا دەسلاتە‌یل كومه‌لايه‌تی وەرگرتياگ، ئنجا ئەو بنە‌ماله‌يشە جياوه بويگ له مەردم و دوياخ بويگە خيزان‌يگ ئورستوكراتى يا دەولە‌مە‌ن و دارنده. لەو‌ر پيشكە‌فتن هيز بەره‌مه‌ه‌و‌ردن ك رىخو‌ه‌ش‌كەريگ بوى ئەرا سهره‌لداین زيايه‌ی بەره‌مه‌ه‌و‌ردن، يەيش بويە هووکار زيايبوین هە‌وه‌جه‌و خواستە‌یل ناده‌م‌يزاد، چوینكە كار تەنيا هووکارىگ سەرەكى بوى ئەرا بەره‌مه‌ه‌و‌ردن و نەخش يا دەور فرەيگ دى ئەرا دروس‌ك‌ردن بەره‌مه‌ه‌يل، ئەو كاريشە بويە سەبەب

كار گرينگى يا ئە هەمبەت فرەيگ وەپى بەريه‌يگ ، ئەرا نمونە: لەسەردەم دروسبوین چینایه‌تی ك دەستووربان لەپوا بوى لەو‌ه‌خت جەنگ‌ك‌ردن هوچ يەخسريگ نەكوشيه‌يگ و بیلنە‌ی ئەرا كار‌ك‌ردن، ك وەو شيوه‌يشە سىستم بەنايه‌تی يا عەبدايه‌تی پەيا بوى. وە سهره‌لداین سىستم عەبدايه‌تی ك بنە‌ماگە‌ی لەبان چەوسانن دروس بوى و ئەو دابه‌شبوینيشە يا ئەو چینایه‌تیه ك لەناوینى خاوەن بەنە‌يل و بەنە‌يله‌وه جووره دابه‌شبوینيگ پەيا بوى ك بويە كووتاييه‌و‌ردن وە پەيوەندى بەره‌مه‌ه‌و‌ردن له كومه‌لگای سهره‌لتایى و لەبان شيواز خودى نەمە‌ند و بەره‌مه‌ه‌و‌ردن تازە پەيا بوى و شون بەره‌مه‌ه‌و‌ردن كويەن گرتە‌وه ك پىكها‌تويگ لەبان كار تاكە‌كە‌س و مولکایه‌تی تایبەت و كومه‌لگای چینایه‌تی.

لەبان دانەرەیل بریار داشتن و بەشدار بوین له پەكخستن خاس هیزەیل بازار له چاره‌سەر‌ك‌ردن هەر شيویان و كەم وكوپريگ بنەرەتی.

ئى مەسەله له ئابوورى عراق فرە چروپتره له‌سايه‌ی ئەو سەختى بونياتناين ئاشكرا ك هاتە تویش مەسەله‌ی بەره‌مه‌ه‌و‌ردن له دەپەیل گوزەيشته، ك وە سەبەب جەنگ و ئابلقه يا حسار ئابوورى قويلتره‌و بوى و دوياخريش كزى ژيرخان و كەم وكوورى دەزگا و دويكەفتن سىستمە‌یل قانوون و قانووندا‌ناينيش له‌وه نەخش يا دەور خوەيان داشتە. لەراسى ئەو سەختيه‌يله ك ئشارەت وەپيان كريا بويە سەبەب ئەرا كار‌ك‌ردن ميكانيزم يا ئاليه‌ته‌يل بازار له‌عراق، ك دياره ئەو ميكانيزمە‌يله نيە‌گريه‌يگ وە جوانى و خاسى كار بكن له‌سايه‌ی شيويان سىستم نرخەيل لەبان مەيدانە‌يل سەرەكى بەره‌مه‌ه‌و‌ردن. وەل ئەو‌ه‌يشا كزى حالەت ركبەرى يا مونا‌فسه له بازار عراق حاله‌تيگ له جياوازی دروس ئەكا لەناوینى توانايه‌يل كەرت يا قە‌تاع گشتى و تایبەت له‌سايه‌ی وەزە نەرەسى ئەو دەزگايه‌يله ك له‌و بازاره كار كەن، بىجگه ئەو‌ه‌يش داو‌ه‌زين ئاست بيكارى بوودە سەبەب كزبوین هە‌لو‌يست و لەپوا دياره ئەو وەزە‌يله‌ له‌پوا له ئابوورى

ئەروو عراق كەن لەگشت ئابووریه‌يل جەهان زياتر هە‌وه‌جه وە پلاندا‌ناين داشتوود، ئەو‌يش ئەك لەو‌ر هاو‌كارى‌ك‌ردن لەناوینى كەرتە‌يل ئابوورى، بەلكوو لەو‌ر خاتر گونجان لەناوینى بەرزە‌و‌ە‌نديه‌يل يەك‌تير هيزەيل كومه‌لايه‌تی كارا يا فعال له مەيدان عراقى، هەر لەو‌ر ئەو‌ه‌يش وەسەبەب پلاندا‌ناينە‌و بوود برەسيه‌يگە شيوازيگ تەوافقى لەناوینى ئى كەرت يا قە‌تاعه‌يله‌و ئەو دەسه‌و تاقه‌ له‌چار‌چو‌ه‌ی وەخت دويرو ديريگ ئەرا گە‌شه‌و‌ه‌پيداین ئابوورى و كومه‌لايه‌تی ك له دانیشتنیگ ئاشكراو سەر‌چه‌وه بگريگ لەباو‌ەت ئامانجە‌يل گشتى و دابه‌ش‌ك‌ردن گرانی و قان‌ج‌ازە‌يل. هەر لەو‌ر ئەو‌ه‌يش هيزەيل بازار خودى وەتەنيا نيە‌تويە‌نيگ هاوسەنگى بگريگ لەناوینى بەرزە‌و‌ە‌نديه‌يل ناکووك، چوینكە بازار عراق و كومه‌لگای عراقى نەرەسيه‌سه پەلە ئى جووره پيشكە‌فتنيگ ك بتويە‌نيگ وە گشت توانايگه‌وه كار بكا، هەر لەو‌ر ئەو‌ه‌يش تويە‌نیم بويشیم سەر‌كە‌فتن پرووسە‌ی پەرە‌و‌ه‌پيداین له ئابوورى عراق بە‌سياسه وەزە‌گە‌ه‌و.

لەچەن دەيه‌يگ گوزەيشته، ئابوورى جەهانی قەيرى ئالشتكارى ئابوورى و سياسى هاتە بانى، ك تويەم گومان كالين له مەيدان مەسەله‌ی وەردەوامبوین كار‌ك‌ردن، ئەو‌يش وە نەخشە‌ناين ئەرا وەريه‌و‌ب‌ردن ئابوورى، لەوانه‌يش شكستهاو‌ردن سىستم دەولە‌ته‌يل سۆشيا‌ليستى و دەر‌كە‌فتن سەر‌تايه‌يل شكە‌ستخو‌اردن خراو ئەزموونە‌يل پەرە‌و‌ه‌پيداین له‌بە‌شيگ گە‌ورای دەولە‌ته‌يل، ك پەنا برديانە وەر شيواز بېرۆ‌ك‌راتيه‌يل له مەيدان نەخشە‌داناین، ئنجا ئەو شكە‌ستخو‌اردنە هاو‌كار بوى وەل سەر‌كە‌فتن خاسيگ لەرز قەيرى له‌و دەولە‌ته‌يل گە‌شه‌ك‌ردگە ك پەنا برديانە وەر سىستم بازار و لەو‌ر‌جە گشتيانيش دەولە‌ته‌يل ئاسياىى.

بىجگه ئەو‌ه‌ك ئەو دەولە‌ته‌يل گە‌شه‌ك‌ردگە لەروى وەريه‌و‌ب‌ردن پرووسە‌ی پەرە‌و‌ه‌پيدان لەبان هساو شيواز نەخشە‌داناین بوى، وەلى لەلايگ ترەو دويشیم سەختيه‌يل وەزە ئابوورى و كومه‌لايه‌تی و سياسى لەولتە‌يل گە‌شه‌سين كارىگە‌رى فرەيگ

ئابوورى عىراق

گول سوو

بیگومان ئەو پەيوەندیەیل کوومه لایه تیە ک لەی دنیا وجود دیرن، لە ولاتیگەوه ئەرا ولاتیگ تر و لەشاریگەوه ئەرا شاریگ تر جیاوازی دیری، ئنجا وەگوروی داب ونهریت و سروشت ئەو کوومه لگایه یله مینینگ ک چارەنویس پەيوەندیەیل دەسنیشان ئەکاو دی وە گوروی وەسەرچگن وەختیش کاریگەری راسەوخۆ دیری لەشیواز ئالشتکردن ئەو پەيوەندیەیلە. هەر لەوهر ئەوهریش مەبەس سەرەکی لەی باوەته زیاتر دەسنیشانکردن ئەو خالەیلەسه ک پەيوەندیەیل کوومه لگای خودمان ئەوسا چوین بویه و ئیسه چوینە. ئاشکراس ئەوسا ئەو پەيوەندیەیلە ک وجود داشت پەيوەندیەیل بتهویگ بوین

و لایەنەیل خاس ئەو پەيوەندیەیلەشه فرەترین خۆشەویسی دروسکردویگ لەناونی مەردم و هاتوچووکردن یەکتزی و دەسمیەتداین کەسەیل لیکەومیگ ک وەجووریگ لە گشت خۆشی و ناخۆشیگ وەل یەکا بوین، یەیش وەو مانا ک ئەو جووره پەيوەندیەیل کویەنە لەبان بنەمای بەرژەوئندی دروس نەوین، بەلکوو ئەو هووکارەیلە دروسی کردویگ ک پەيوەس بوین وە دلسوزی و خۆشەویسیهوه. وەل ئەو پەيوەندیەیل کوومه لایه تی ئمرووه دیاره وەرەو کزی چووگ و مەترسی فرەگ دیری ئەرا ئیسهو ئاینده، چوینکە زوورم ئەو پەيوەندیەیلە ک دروس بوون زیاتر لەبان بنەمای بەرژەوئندی، لەوهر

ئەوه یەیش چشتیگ نیه بویسیم هەر لەخۆیهوه دروس بویه، یەیش هووکار سەرەکی سستم سەرماپەداری جەهانیه ک لەیوا لەتاکەیل کوومه لگا ئەکا تەنیا لەوهر خاتر بەرژەوئندیەیل خودیان کار بکەن، ئنجا هەر وەختیگیش بەرژەوئندی کەفته نوای کار ئنسانی، ئەوه دی بزآن ک زیان وەرەو خراوبوین چوو. ئەگەر بایگ و تەماشای ولتەیل پیشکەفتگ بکەیم، دوینیم وەهوچ شیویگ پەيوەندی کوومه لایه تی لەتیا نەمەندگەو فرە سەردن لە هامشووکردن، تەنانهت تارادەگ ک ژن و پیاویگ وەیهکەوه ژین تەنیا لایەن غەریزەیی وەل یەکا جەمیانەو ئەکا، یا لەو شوونەیلەشه ک کار لەتی کەن تەنیا مەسەلە ی بەرژەوئندی خودی خودیانە ک پەيوەندی وەل ئەو کەسەیل دروس بکەن ک وەلیانا کار کەن، وە مانای ئەوەک هوچ پەيوەندیگ کوومه لایه تییان نەمەندگە.

هەر لەوهر ئەوهریش دوینید کار کردیەسه بان گشت کوومه لگایه ییل ئنسانی لەولتەیل جەهان. ئیمە وەرەوام لە زووان گەورایه یله وه ژنەفیم ک باس رووژەیل گوزەیشته ئەرامان کەن ک مەردم لەو روژگارەیلە چوین زیان سادەو خۆشیگ پەرنەسه سەر، وەل ئیسه گشت چشتیگ ئالشت بویه، ئنجا ئەگەر بایگ و بویسیم ئەو ئالشتبوینه لە ئەنجام پیشکەفتن دنیا ئەو پەيوەندیەیلەشه ئالشت و کزەو بوینە راس نیه، چوینکە راستر ئەوسه ک لە ئەنجام بەرژەوئندی خودی ئەو پەيوەندیەیلە وەرەو کزی چن. ئەگەر بایگ و مەسەلەگە لەیوا بچووگە رییەوه، ئەوه بیگومان لەناینده هوچ پەيوەندیگ نیه مینینگ ، ئنجا ئیمە کوردیش وە تاییهت خاوەن کلتور و داب ونهریت تاییهت خۆمانیم، وەل وە داخەو خەریکە پەيوەندیەیلەمان وەرەو خراوی گام

نەینگ ، هەر لەوهر ئەوهریش نوآگرتن لەی جووره زیان ئمرووهو پەسەنکردن زیان جاران بووگە ئەرک گشت کەسیگ خاس و نیشتمانپەرور، چوینکە ئیمە وەک ئادەمیزاد وە پەيوەندیەیل کوومه لایه تیەوه جوانیم، چوینکە تاک وەبی کوومه لگا مەحاله و کوومه لگایش زەرەمدەند بوود و ژیانیش ئەو خۆشی و مانایه نیه مینینگ .

تازەگەری و گورانکاری دو هاوکیشە ی وەرەوامن ئەرا گشت لایەنەیل زیان، ک بایه سه وەگوروی قوناغەیل یەک لەشوون یەک بوون، بیگومان یەیش چەسپیه یگ لەبان گشت کوومه لگایه ییل وەگشت تاییهتەندی و شیوازەیلیانەوه، وەل ئەوهریشا هووکارەیلگ سەرەکی هەس کاریگەرن لەپرەرەو پرووسەیل کوومه لایه تی و سیاسی و رووشنهوری وەرەوام لەگشت قوناغیگ ، ک تویه نیم وە جوانی شیوەکردن ئەرای بکەیم یا ئاشکرای ماوی کاریگەریه گە ی بکەیم، وەجووریگ ک لەبنەرەتهو ئالشت بوود و لەهەمان وەخت کوومه لگایش وەبی ئالشت بوود. بیگومان نوورستەیل فرەگ هەس ک تاییهتن وە چوینەتی گورانکاری و هەر یەکیگ لەلیان وەگوروی وجود فکری و ئایدۆلۆجیه، وەل ئەگەر بایگ و شیوەکردن زیاتر ئەرای بکەیم، دوینیم زوورمیان وەگوروی جەختکردنە لەبان پشنگیری کارەگەو فرەگ لەو نوورستەیلە تاییهتن وەئەوهک توانای کوومه لگایه ییل تا چەنیگە ئەرا وەرگرتن و رازیبوین وەو تازەگەری و گورانکاریه؟ تاریخ و سروشت کوومه لگاو مەسەلە ی رووشنهوری و پەيوەندیەیل کوومه لایه تی و ئەو چشتەیلە ک پشنگیری لەی کەن وەل ئەو هاوکیشە یلا ک زیرخان ئابووری و دارایی بەسەنە یەکەوه گشت ئەیانە لەو پەيوەندی و کاریگەریه ییل ئالشت وئولوشتەسه وەل یەکتزیا، ک یەکیگن لەو شیواز و هووکارەیلە ک بایه سه وەچەو متمانەوه تەماشای بکریەن لەگشت پرووسە یگ . ئمجا کیشمەکیش وەرەوام ک فکریل چەسپنە ی و ئەوەک شوونی گریگ لە تازەوه دویای تازەگەری و گورانکاری، گشت ئەیانە ییش لەو خالەیلەنە ک بایه سه لەیەکەو بدریه یگ و ئاشکرای بکریه یگ . بیگومان ئەگەر بایگ و تەماشایگ کوومه لگای عراقی و شیواز و تاییهتەندی و تاریخ و رویداک و دیاردەیل گەورای بکەیم ک وە دریزیای تاریخ رویدا، ئەوه تویه نیم مەزەنە ی بکەیم وە شیوە یگ زانستی و بزانییم تا چەنیگ توانای وەرگرتن ئەو چشتە دیریگ ک رویدە یگ لەی لەشوون گشت قوناغیگ و تا چەنیگ ئامادە ی ئەو گورانکاریه بویه. وەل ئەوهریشا تویه نیم دەسنیشان گرتەیل بکەیم و گشت کیشە یگ دیاری بکەیم و بزانییم ئەو سەرچەوہیلە چەس ک لەوهر دەم مەسەلە ی پیشکەفتن و جیاوازی بوین و سیهن وەرەو تازەگەری و گورانکاری. ئاشکراس ک کوومه لگای عراقی فرە جووره لە بیکهاتە یلی و بنەرەت کوومه لایه تیەگە ی بیکهاتگە لە چین و لایەنە ییل فرە یگ و بیکهاتگە لەرەگەز جوورا و جوور و دین و مەزەوہیل جیاواز، ک زەحمەتە گشتی جویر یەک دابنە ییم لەروی وەرگرتن تازەگەری، چوینکە هەوچە وە ئەوه دیریگ گشت ئەو بیکهاتە ییلە یەکەو بگرن لەی باوەتەوه تا بتویه نیم شیوەکردن ئەنجام بە ییم و بزانییم توانای گشت کوومه لگا چەنیگە لەبان تازەگەری و گورانکاری. ئیمە بایه سه ئەوه بزانییم ک مەسەلە ی گورانکاری ئەگەر بایگ و قوناغ وە قوناغ وە شیوە یگ ئاسایی ئەنجام بدریه یگ ، ئەوه بیگومان لەگشت مەیدانیگەوه پیشکەفتن پەیا بوود ک هەرچەنی کیشەو گرتن لەنوا ی بوود، وەل ئەو وەخت و ماوه ئەرا پرووسەگە ئەوه مینینگە بان وەرگرتن کوومه لگا ئەرا ئەو چشتە، وەل بیگومان کوومه لگای عراقی هوچ وەختیگ نیه وە کیشەو گرتن لەوهر دەم مەسەلە ی پیشکەفتن و گورانکاری و تازەگەری، چوینکە تازەگەری لە هەر مەیدانیگەوه خزمەت وە خوەیان رەسنینگ .

ئایا کوومه لگای عراقی خەمسەر دە لەبان تازەگەری؟

عیباد عەلی

وہ ختیگ مەسلە حەت بکە فیّدە نوای ئنسانیهت

گول سوو

کافتريای رووشنهویری یا کافتريای

دهمه تهقه و یا خیبوین له مال؟

گول سوو

ئەرا بەکەمجار کافتريای تايهتياگ وه ژنهيل له ههولير پايتهخت کريهگهوه. وهی نيه زانيم ئی کافتريا دوياخر تهنيا بووده شوون دهمه تهقه یا شوونگ رووشنهویری و نهف وەرگرتن لهیبهکتري و گوپرانکاری لهژيان رووژانه لهروی زانیاری و زانست و هوپرورای جووراو جوور؟ چوینکه وازکردن ئی کافتريا تهنيا ئەرا ژنهيله و زوورم ریکخراگهیل کوومه لگای مهدهنی و حکوومهتیش رهزانهنی خودیان لهبان ئی جووره کاریگ نیشاندانه و جویر نهوهک وهرپرسهیل ئی کافتريا ئشارهت وهپی کردنه ههول نهوه دن کافترياگه تهنيا ئەرا وهسهربردن وخت و چایخواردن و قاوهخواردن نهود و ژنهیل تویهنن لهو شوونه ههفتهی جاریگ بهرنامهیگ بهروردهیی ریکپهخن و لهباوت چوینیهتی ههلسووکهفت و رهفتاریش وهل منال و خیزان و هاوسه رهیلینا دهرسهیل تايهت چویر رینهایی لهتی تهرخان بکریههگ . وهی جووریش ژنهیل تویهنیگ بهردیگ تر لاومیگ لهستهم و بچووک وهره دونیای ئازاد، وهی ئومیدهواریم ئی کافتريا بووده شوون رووشنهویری نهک کافتريا دهمه تهقه و یاخیبوین ژنهیل لهمال و نهوده مایهی فهوتیان و لهناوبردن سهنگ ژنهیل کورد له کوومه لگا.

ژنهیل کورد دوپای نهوهک قوناغ پیاوسالاری و زولم و زوور کوومه لگای کوردهواری هیشته جی و ئەرا قوناغیگ جیاواز لهی رووژگار تازدی دیموکراسیه بهرینهو، بانگهواز ئازادی زیاتر کهن و لهههمن وخت دژ تون و تیزی و چهوسیانن لهکوومه لگا و گام فره خاسیگ نانه لهگشت مهیدانیگ لهوهر خاتر چهسپانن هوپرورای خودیان و بهشداریکردننن لهمهیدانهیل جووراو جوور ژیان، ک یهیش خال وهرچهرخانه ئەرا ژنهیل و تویهنن گرینگی یا نههمیهت زیاتریش بارنه دەس. جویر نهوهک ئاشکراس، ژن کورد تا دوپهکه بیجگه نهوهک زولم فرهیگ لهلایهن خیزانهوه لهی کریا و ههمیشه چهوسیاگ و بالهسیاگ بوی وهدهس داب و نهریتهیل کوردهواری، وهل نهوهیسا لهئمایهتکردن منال و کار ناوماله زیاتر هوپج ئازادیگ تر نهیاشت ک بتویهنیگ وه ئارزوو خودی بووده خاوهن پرۆسهیگ یا کار ئازادیگ نهنجام بهیگ ، وهل لهی سالهیل دوياخره دیاره ژن کورد گامهیل خاسیگ وهره نوا ناگه و تارادهیگ خهوهیلی هاتهسه دی و مهرز نهو داب و نهریتهیل کوپه نه شکانن ک بوپه وهربهسیگ لهوهردهم ئازادیهیلین. ئمجا ودمه بهس هاتنهدهیشت ژنهیل لهمال و زانمکردن شوونگ ئەرا وچان و دهمه تهقهی ژنهیل نهوهسه

ژن

تهرازوی ژيانه

گول سوو

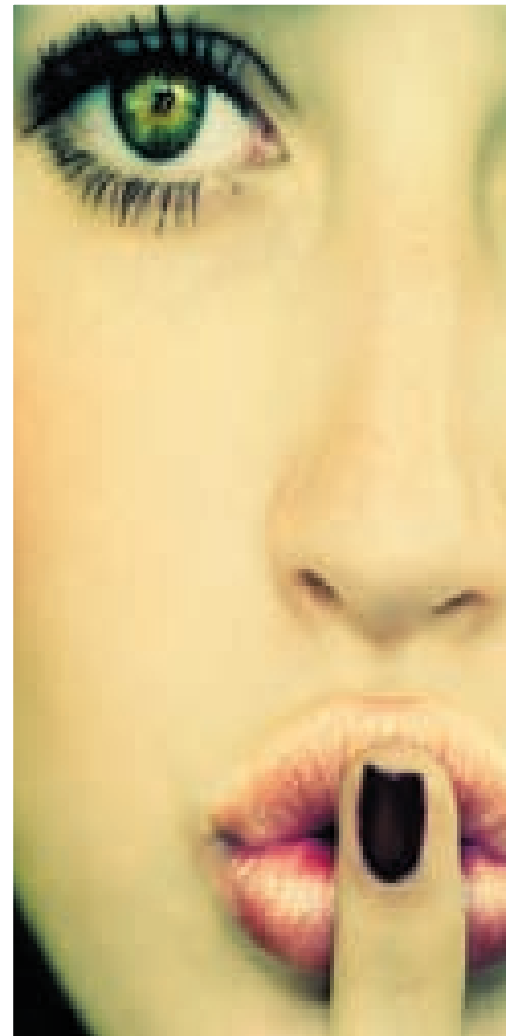
لهلایگ ترمو و هگشت دلنیاپیگهوه ناشکرای نهوه کریاگه ک راز بهختهوهری پیاو هیل تهنيا ژنهیلن. ئنجا لهوهر نهوهک بزانیگ چوین ژن شایسته ههلوژنید ههوهجه وهنهقل خاسیگ دیرید و ئەرا نهوهک دل ژن باریده دەس بایهسه بزانیگ چوین رهفتار بکهید، چوینکه ئویشن: دل ژن مرواریه و ههوهجه وه راوکه زانایگ دیرپگ .

بلیمهتی یا عهبقهریهت ژن لهدی جیگهرو دلیشی خال کزیهگهیه، ئی پهنده راسیه و ژنهیل وه حوکم دل رهفتار کهن، وهل لهههمن وخت قهلاهی گهورایگه و نهگه دلی رمیا وهلیا رمیهیگ .

تهنيا حالهتیگ ژن ک دیریگهی فرهجار نهوهسه ک نیهتویهنیگ چارهسهر گونجیاگ بوینیگه و ئەرا کیشه و گرفتگ ، ههر لهوهر نهوهیشت دوینید وه نهسر چهو گهردیگه شوون قورتاربوین لهو گرته ک تیهیگه تویشی، ئنجا لهو حالهتیسه ژن وهختی گریگ ، توانایی و هیز پیاو لهناوبهیگ و ناچار بایهسه دلی نهشکنیگ و ئارزوو دلی ئەرای جی وهجی بکا، چوینکه جویر نهوهک گهورایهیل وتنه: ژن وهک گیای نازکیگه، لهوهرانوهر ههوا چهمیگ وهی وه گهردهلوپل نیهشکبهیگ .

بیجگه نهوهیشت ژن لهوهردهم تاریف پیاو) تهرازوی ژيانه(و له ههمن وخت ژن خاسیشت خوهشی دهیگهپید و ژن ئازایش گرینگی یا نههمیهت، وهل ئویشن ژن وه نهسر چهوهیلی تویهنیگ زال بووده بان وههیزترین پیاو. وهل

نهوهیسا دانایهیل لهباوت ژن وتنه: گیلترین ژن تویهنیگ ئازاترین پیاو بخلهتتیگ و ئازاترین ژنیشت وه ئاسانی وهپیاویگ شیت خهلهتیهیگ . ک نهیه لهباوت رهفتاریه و تنهسهی، وهل وه ههر جووریگ بوود ئی رهگهزه کهفتیهسه وهر تاریف جوان پیاوهیل و بهختهوهری لهسای دوینریهیگه چهو ، ک بایهسه ریز و حورمهت لهی بگریهیگ ، چوینکه ئازایهتی و مالداری و کهسایهتی بریگ له پیاوهیلیشت ها وه ژن جویر نهوهک پشینهیل وتنه ههر پیاویگ گهورا ژنیگ گهورا ها لهپشتی.

جویر نهوهک زانیم ک ژن نیمه ی کوومه لگا و سهرچهوهی ژيانه ، وهی زاناو دانا و شاره زایهیل قویاترین وشه و قسه یلیگ هاوردنهسه کار جویر گوزارش کردن

له تهبیعت

و جوانی و رهفتار و

هه نسوکهفت ژنهیل

لهی ژيانه .

بیگومان هوپج

وهختیگ ژن لهروی

ههق و حورمهت

نهبایهده له پیاو

جیاوه بگریهیگ،

ئو دروسکریاگ یا

مهخلووقه لهشوون

نهوهک باوه نادم

دروس بوی وه

شهرمان خودا،

یهیش له دهنگ نهو

دروسکریاو بوپه

هاولف وهاوودهم

ئهرای، ژیانیش

وهبی ژن ژان و

ستهمه، ههر لهوهر

نهوهیشت دوینید

وه شیواز جووراو

جوور تاریفی کریاگه و ئویشن: ژن ئەرا

سهرسامی پیاوهیل دروس نهکریاگه،

به لکوو ئەرا نهوه دروس کریاگه بووده

سهرچهوهی بهختهوهری تهنيا پیاویگ.

دیاره ك نه‌وروز، عه‌یدیگ كویهن كورد‌ه‌واریه، س‌ال‌ه‌ای س‌ال‌ه مللته كورد وهل گشت رووژ‌گاریگ تیه‌ل و ناخوه‌شیهیل ژیان ژیرده‌سی و چه‌وسیان له‌چنگ داگیر‌كه‌رهیل كوردستان وه‌هر شیوه‌یگ بویگ وه دزی و ئاشكرا عه‌ید نه‌وروز ه‌هر پ‌یرووژتر و پ‌ر له‌شادی و سه‌یران و خوه‌شتر كردنه. مللته كورد وه گر نه‌وروز دوشمن په‌زنه‌وه، ناگر له جه‌سته‌ی داگیر‌كه‌رهیل كوردستان وهر‌دانه‌وه عه‌ید نه‌وروز له كورد و كوردستان پ‌یرووژ كردنه. ها له‌ه‌وی‌رمان ك دوشمنه‌یل كورد ئی عه‌یده له مللته كوردستان قه‌یه‌غه ك‌ردیان ك وه‌گشت شیوه‌یگ‌ه‌وه ساز‌كردن ئی عه‌ید نه‌ت‌ه‌وایه‌تیه له‌مللته كورد قه‌یه‌غه ك‌ردیان له‌لایهن بریگ مله‌وره ك خوه‌یان وه خ‌وداناس و دینه‌یرس بی كه‌م وك‌وری زانستیان و فه‌ت‌وای قه‌یه‌غه‌ك‌ردنی دریا و نانس‌انیانه وه‌ناو دینه‌وه ئاشكرا وتیان: عه‌ید نه‌وروز حه‌رامه‌وه ناگر‌په‌رسیه‌وه نیه‌وگ نه‌هوك موسلمان بوود عه‌ید نه‌وروز پ‌یرووژ بكا. نه‌وان هه‌میشه ئی ه‌وی‌ر كویهن و دوشمن‌كارانه د‌وی‌ر له‌هس دین پ‌یرووژ وهر‌انومر وه‌مللته كورد ه‌اوردیانه كار و هه‌میشه ریگر ب‌وین له ساز‌كردن عه‌ید نه‌وروز كورد‌ه‌واری و هاتن وه‌هار رهنگین ك رووژ نه‌وروزه ك‌رد‌وینه‌ی عه‌ید دارو درخت، وهل نه‌وه‌یشا ه‌ویج وه‌ختیگ ناو نه‌وروز كورد نه‌وردیان و سروشت ژیان له كورد و كوردستان وه نام‌ه‌ردانه قه‌یه‌غه ك‌ردیان، وه‌ی كارمیل نا‌پ‌وخته‌یشه نه‌وه هه‌مگه س‌ته‌م و تاوانه‌یله وهر‌انومر وه‌هس پاك نه‌ت‌ه‌وه‌ی كورد و عه‌ید پ‌یرووژ نه‌ت‌ه‌وایه‌تی كورد وه گونا‌ه زانستیان. ئم‌روو تا نه‌وه شوونه چه‌و بر نه‌كا كوردستان پ‌ر بویه له خوه‌شی و مللته كورد له ژیانگ ن‌ازادانه‌وه سه‌ریه‌رزانه ژیه‌ن له‌سایه‌ی خه‌بات شوور‌كارمیل و شه‌یده‌یل نه‌مر كوردستان، ك نه‌ه‌سه له باشور كوردستان ن‌ازادانه تویه‌نیم ب‌ویشیم كورد سه‌روه‌خوهیه نه‌ك وه مانای وجود د‌وله‌تیگ خ‌اوه‌ن قه‌واره، وهل نه‌ه‌سه ن‌ازادیه‌یل و پ‌یشكه‌فتن و هه‌ول و خه‌بات وهر‌وه وه‌خته‌یل سه‌روه‌خوهیه هه‌میشه‌یی ها له‌وجود و له‌یوا د‌وینیم ك له‌ش‌وون 2710 سال كوردی مللته كورد چ‌وین و وه‌چ گه‌وراییه‌گه‌وه دی وه‌هار خوه‌ی پ‌یرووژ نه‌كا و عه‌ید نه‌ت‌ه‌وه‌یی نه‌وروز كورد نه‌نجام ده‌یگ ، ك نه‌ویش مایه‌ی شانازی و به‌خته‌وه‌ریه‌ی د‌وینیم ئم‌روو ن‌ازادانه ئی عه‌یده بریه‌یگه ریبه‌وه له‌وه‌هاران له‌گشت كوردستان وه‌شیوه‌یگ ر‌ه‌سمی و ح‌وان و رهنگین. له‌ی نه‌وروز‌ه له‌گشت شوونه‌یل كوردستان، كورد‌ه‌یل وه شادی و خوه‌شی چنه سه‌یران و گه‌وراو ب‌ویچگ و ژن و پ‌یاو به‌ش‌داری له‌خوه‌شی و هه‌له‌په‌رگه كهن و سه‌رانسه‌ر كوردستانیش تا ب‌ویشید رهنگین و ج‌وانتر كهن، ك وهر‌اسی نه‌وروز عه‌ید نه‌ت‌ه‌وایه‌تی كورد نه‌وه تیه‌رزیه‌گ ك هاتن سه‌رسال كوردیه‌وه مللته كورد وهو شیوه عه‌ید نه‌رای ساز بكاو نه‌وه هه‌مگه سه‌یران و شادی و خوه‌شیه‌یله ك له سیمایه‌یل كوردستان‌ه‌وه د‌وینیه‌یگ كورد خوه‌ی وه‌پیه‌وه خه‌ریك بكاو نه‌وه چهن رووژه ك عه‌ید نه‌وروز‌ه گشت تاكیگ كورد له‌هه‌ر ناوچه‌وه شار و ناوایی و شوونیه‌گه‌وه وهدل پ‌ر له خوه‌شه‌ویسی عه‌ید كوردستان هه‌ناس خوه‌شی هه‌لكی‌شن و گشت چ‌ین و لایه‌نه‌یل كورد ئاهه‌نگ خوه‌شی بكه‌ن و م‌ویاره‌ك‌بایی له خوه‌ی و مللته كوردستان و جه‌هان بكا و هه‌زاران سلام بره‌س‌تیگ نه‌را گیان پاك شه‌یده‌یل و خه‌بات‌كه‌ره‌یل كوردستان و سه‌ر ریز و نه‌وازش بچه‌منیگ نه‌راپیان،

وه‌تایبه‌ت سلام نه‌را گشت پ‌یشمه‌رگه‌ی كوردستان و پ‌یرووژبایی له‌لیان بكه‌ن ك له‌سایه‌ی پاكی و ن‌ازایه‌تی نه‌وان نه‌وه هه‌مگه نارامی و ئاسایشه له كوردستان به‌رقه‌راره‌وه دل نه‌یار و داگیر‌كه‌ره‌یل كوردستان پ‌ر ترس كردنه. نه‌وروز ، مانای رووژیه‌گ تازه ده‌یگ ، ك وهر‌اسی رووژیه‌گ تاز‌ه‌س، سه‌ردی زمسان جووگ و شه‌خته‌وه وهر كه‌مه كه‌مه تاویه‌نه‌وه و سه‌ردی زمسان نیه‌مینیه‌گ و هه‌وای ه‌وونك و خوه‌شی وه‌هاران تیه‌یگه‌وه و گ‌وله‌یل جووراو جوور وه‌ك وه‌نه‌وشه‌وه نه‌رگس و شه‌ه‌لاو شل‌یر و به‌ی‌بوون له كوینستانه‌یل سه‌ر دهر‌كهن و تا چه‌و بر نه‌كا ده‌یش‌ت د‌هر و كویه‌یل رهنگین و شوونه‌یل كوردستان گر‌نه‌وهر ك وه سه‌روژایی رهنگین وه‌هاران و سروشت ژیان تاز‌ه‌وه خوه‌یان رازنه‌وه و ج‌ایه‌ل ج‌وانه‌یل دل‌داریش له كور و د‌ویه‌ت روی كه‌نه ده‌یش‌ت و كویه‌وه گشت كوساره‌یل كوردستان، له قه‌ندیل و

هه‌ل‌گ‌ورد و گردمه‌ندیل و پ‌یره‌مه‌گروون و مه‌تین و به‌م‌و و نه‌زمه‌ر و كلات و گشت كویه‌یل به‌رز كوردستان به‌زم شادی و خوه‌شی وه‌هاران ساز كهن و دل داگیر‌كه‌ره‌یل كوردستان وه‌پی دارزنن و ئویشن ب‌ژیه‌ی پ‌یشمه‌رگه‌ی كورد و ب‌ژیه‌ی كوردستان. ئم‌جا بیچگه له پ‌یرووژ كردن ئی عه‌ید نه‌ت‌ه‌وه‌یه‌یه هه‌وه‌جه وه نه‌وه د‌یریم ك وهر‌ده‌وام نه‌فسانه‌ی زوحاك و كاوه‌ی ئاسنگه‌ر نه‌را نه‌ومیل نوو باس بكه‌یم و ب‌خه‌یمینه‌یه‌وه ه‌وی‌ر خوه‌مان و بیگانه‌یل، هه‌ر وه‌یخاتره ئی نه‌فسانه وه‌شیوه‌یگ ك‌ول له‌یره باس كه‌یمین: بوی و نه‌وی ، س‌اله‌یل زوی كه‌س له خ‌ودا گه‌وراتر و كه‌سیش له زوحاك ز‌المتر نه‌وی، ئنجا باس كهن و ئویشن: له‌و ولاته ك له‌تاریخ كوین وه‌پی وتریلا ولات فارس، پادشایگ بوی ناوی زوحاك بوی، وهل تا ب‌ویشید زالم و بی به‌زه‌یی بوی. ئنجا وه نه‌ره‌ق ناوچه‌وه‌یل و زوور بازوو مه‌ردمه بیده‌سلاته‌گه‌ی له‌بان

نه‌وروز نه‌فسانه‌ی زوحاك و كاوه‌ی ئاسنگه‌ر

یه‌کیگ له كویه‌یل به‌رز م‌الیگ دروس ك‌رد‌ویگ . زوحاك رووژیه‌گ له‌ناكاو تویش نه‌خوه‌شیه‌یگ قورس و بی دهر‌مان تیه‌یه‌گ ، گشت حه‌كیمه‌یل ولات ده‌سه ده‌سه چنه‌لای نه‌را وه‌دیكردن چاره‌سه‌ریگ نه‌را نه‌خوه‌شیه‌گه‌ی، وهل كه‌س په‌ی وه‌ده‌رمان د‌ه‌ردی نه‌ورد، ئنجا پ‌یره‌ژنیگ ج‌ادوو‌باز له‌نزیک مال زوحاك ژیه‌یه‌گ ، رووژیه‌گ دهر‌مانی گر‌یگه‌وه‌وه جووگ نه‌را لای پادشا، وه‌جووریگ خوه‌ی له‌یوا پ‌ووشیگ تا پادشا نه‌ناسیه‌گی و خوه‌ی له‌ل نه‌كاده حه‌كیم و دهر‌مانه‌گه ده‌یگه پادشاو ئامووژ‌گاری یا نه‌سیحه‌ت پادشا نه‌كا ك چ‌وین دهر‌مانه‌گه باریه‌گه كار، زوحاك د‌ویای چهن رووژیه‌گ له‌وه‌كاره‌اوردن دهر‌مان ژن ج‌ادوو‌باز هس وه خ‌اسه‌و‌بوین ته‌ندروس‌ی یا سه‌حه‌ت خوه‌ی نه‌كا، وهل وهل خ‌اسه‌و‌بوین وه‌زع ته‌ندروس‌ی پادشایا، دو مار هه‌ر یه‌کیگیان له‌بان یه‌ك شان پادشا كه‌مه كه‌مه ج‌ویلیه‌ن و گه‌ورا بوون، نه‌وه ماریه‌له وه‌ختی ورسگیان بووگ له‌ناو كونا‌ی لویت زوحاكه‌وه وه مه‌ژگ پادشا ورسگی خوه‌یان شك‌تن. حه‌كیمه‌یل ج‌اریگ تر لای پادشا گرده‌وه بوون و بریار دهن نه‌را نه‌هوك نه‌وه ماریه‌له واز له خ‌واردن مه‌ژگ پادشا بارن، بایه‌سه گشت رووژیه‌گ سه‌ر هه‌رزده‌كاریه‌گ ب‌وریه‌یگ و مه‌ژگی ب‌دیره‌یگه خ‌وهرد ماره‌یل. له‌وه‌خت فه‌رمان‌ه‌وایی زوحاك، ئاسنگه‌ریگ كورد وه‌ناو كاوه بویه، كاوه‌ی ئاسنگه‌ر خ‌اوه‌ن 7 كور بویه و زویتر وه نووره مه‌ژگ 6 له كوره‌یلی دریاوییه‌گه خ‌وهرد ماره‌یل بان شان زوحاك. ئنجا نه‌وه رووژه ك نووره‌ی برین سه‌ر كور هه‌فتم كاوه‌ی ئاسنگه‌ر تیه‌یه‌گ ، كاوه بریار ده‌یگ نه‌را نو‌اگرتن له فه‌وتیان د‌ویا جگه‌ر‌گوشه‌ی و روی وهر‌وی ب‌وینه‌وه‌ی زولم زوحاك یاخی بوود، نه‌را نه‌وه‌یش جنگ ئاسنگه‌ری پ‌ووشیگ و چه‌كوشه‌گه‌ی گر‌یگه ده‌سیه‌وه‌وه د‌ژ پادشای ولات دروشم یا ش‌عار ئویشیگ ك وه بان ج‌اده‌یا خه‌ریك ریک‌ردنه، مه‌ردم دل پ‌ر له‌قین شاریش كه‌فته شوونی و گشتیان روی كه‌نه مال پادشا له‌بان تك كویه‌گه‌وه گشت ته‌خت و به‌خت پادشا شیونن و ناگر وهر‌د‌هن له كوشكه‌گه‌ی، ئم‌جا نه‌وه وه‌خته ك ناگر وهر‌د‌هن له‌كوشكه‌گه‌ی ده‌مه‌وه خوه‌رنشینه، هه‌ر له‌وه‌ر نه‌وه‌یش مه‌ردم داروده‌سه‌ی پادشای دل پ‌ر له‌قین گر ئاگره‌گه د‌وینن. دی وهو بوونه‌وه له‌وه رووژه‌وه تا ئیسه سال وه‌سال وه‌یاد شك‌ه‌ست نیشانه‌ی زولم و س‌ته‌م، له‌بان تك كویه‌یل و شوونه‌یل به‌رز ناگر نه‌وروز كریه‌یگه‌وه. ئنجا ئی عه‌یده سی پ‌ه‌ند پ‌ر قیمه‌ت ه‌اورد‌ه‌سه به‌ره‌م:

- 1- گر ناگر س‌زبان كوشك زوحاك نیشانه‌س نه‌را قور‌تار‌بوین و ن‌ازاد‌بوین له زولم و س‌ته‌م زوور‌داره‌یل.
- 2- زولم و س‌ته‌م زوور‌داره‌یل هه‌رچه‌نی فره‌وه دریز وه‌خت بوون، ئاخ‌ری هه‌ر ره‌سنه كووتایی، ئنجا كورد په‌ندیه‌گ د‌یریگ ك ئویشیگ(گشت چ‌شتیگ له باریکی بریه‌ن ته‌نیا زولم و س‌ته‌م نه‌وگ له قایی بریه‌ن).
- 3- نه‌گه‌ر بایگ و گشت زولم‌لیك‌ریاگه‌یل له‌ناو خوه‌یان وهدل وگیان یه‌كه‌وه بگرن، نه‌وه كوشك یا مال زوور‌داره‌یل چه‌نیگ سه‌خت و به‌رز بوود، هه‌ر گریه‌یه‌گ و ته‌خت و به‌ختی ریشه‌كیش كهن. وهل نه‌وه‌یشا زالمه‌یلیش تیه‌ن و چن، نه‌وانه‌ك مینه‌وه‌وه نیه‌مرن نه‌ت‌ه‌وه و نیشتمانه‌گه‌مانن.

رہسینہ وہی تازہ یگ له په یام ره سانن

جھو دہتا ہوشیار

بریگ له فکر مہ نہیل و له وانہ ییش (مارشال مکلوہان ۱۹۱۱ - ۱۹۸۰) لہ یوا دوینن ک تاریخ نسانی تاریخیکہ لہ پیوہندی رھسانن یا نعلام لہ ناو نی ئادہ میزادہیل، و دل ئوہیشا پیشکھفتن زانستی و تھکنؤلجی وہ پلہ یهک بەشدارہ لہ دامہ زرانن و گہشہ کردن کوومہ لگایہیل نسانی و ئیمہ ییش وہی فامستن لہ و شیوازیلہ ک هووکارہیل پیوہندی کارکن وگورہی، توانای رھسینہ وہ نہیری لہ گویریان کوومہ لایہتی و رووشنھویری ک ہمیشہ باس کرہ ییگ لہ باوت کوومہ لگایہیل سہردم. بیگومان هووکارہیل تازہ ییش دریزہ دنہ کارکردن ئہ ندامہیل لاشہی ئادہ میزاد، ئہرا نمونہ: مؤبایل دریزہ در کارکردن گووشہ یلمانہ و مایکروفونیش دریزہ در کارہیل زوانہ یلمانہ و تہلہ فزیونیش دریزہ در چہ ویلمانہ، کوومپیتہ ریش ہول هویرکردن دہ یگہ پیمان و دریزہ در ہوشیار ییہ.

مکلوہان لہ کتاوہ ناو دارہ گہی (چوین لہ هووکارہیل پیوہندی برہسینہ و) ک لہ ناو پاس سالہیل شہس سہدی گوزہ یشت در چہ ییگ ئویشیگ (گرینگی پھیام لہ کارہیل پیوہندی رھسانن یا نعلامی لہ هووکارہیل جیوا زکردنی نیازہ یلی دیارہ) ییش وہو مہ عنا ک سروشت گشت هووکار یا وسیلہ ییگ نھک ناوہ روکہ گہی بنہ مایگہ لہ دامہ زرانن کوومہ لگایہیل تازہ. ہر لہ وەر ئوہیش پھیام بنہ رتی لہ تہلہ فزیون پخش تہلہ فزیونییہ جویر ئوہک چوین پھیام بنہ رتی لہ کتاوہ ئوہسہ ک چاپ لہی کریاگہ، لہ وەر ئوہیش دوینیم ک ناوہ روک وہ گورہی هویر ورا گرینگ یا موہم نیہ،

بہ لکوو گرینگ ئوہ هووکارہسہ ک چشتہیل ناوی جیوا ز ئہکا، و دل ئوہیشا ہر هووکار یا وسیلہ ییگیش جہ ماوہر یا جہوور خودی دیریگ و دووسی دیرن. ئمجا تہلہ فزیونیش جویر هووکاریگ گرینگی مہردم فرہ یگ لہ دوینہ ریل ئہرا خودی کیشیگ وہ بوونہی ئوہ شاشہ وہ ک لہ یهک وخت دننگ و رننگ و جوجویل نیشاندہ یگ. و دل ئوہیشا هووکار پیوہندی رھسانن کاریگہری دیریگ لہو ناوہ روکہ یا باسکردنہ ک جیوا زی ئہکا و لہ ہمان وخت تویہ نیگیش باوتہ گہ وچہ واشہ وہ جیوا ز بکا ئہرا مہردم جویر ئوہک بریگ لہ کئالہ یل ناسمانی رھسی ئہنجامی دن لہ دولتہ یل دویا کھفتگ. راسہ ک تہلہ فزیون گرینگی یا ئہمہ یبت فرہ یگ دیریگ، و دل ئمروو کوومپانیا یہیل گہورا لہ مہ یدان کاروبار پیوہندی گہردنہ شوون ئوہک خز مہ تگوزاری رھسانن تیکہل بکن و لہ ہمان وخت توور ئہنتہرنیت یہکیگہ لہ خاسترن کارہیل تہکنؤلجی لہی سہردم ئیسہ لہ مہ یدان پیوہندی و رھسانن ک بەعزہ کسہ یلیگ وہ هووکار هووکارہیل (وسیلہ الوسائل) پیوہندی تار یفی کھن.

بیگومان ئوہ کوومہ لگایہیل دویا کھفتگہ ک بەشدار ی نیہ کھن لہ پیشکھفتن زانستی تہکنؤلجی لہی سہردم ئیسہ نیہ توان گہشہ بیہنہ ژیان و روی لہ پیشکھفتن بکن و ہمیشہ ئوہ کوومہ لگایہیلہ وہ جووریگ تر رھسنہ وہ لہ پیشکھفتن زانستی تہکنؤلجی، ییش مہناعی ئوہسہ خودیان دویروہ خھن لہ تازہ گہری و پیوہندی.

نہ خوہشیہ یلہ ک ہاتہ تویشی وہ سہبہب دہرکھفتن ئی کئالہ یل گومانلی کریاگہ ک مہشق خراوہ کاری کھن و ہناو فرہ یی و نازادی رادہر خستن.

وخت کوومہ لگای عراقی لہ یہکتری بچہ کتن و بیجگہ ئوہیش و ہردہوامی بیہنہ گرفت و ناکووکی، ک بیگومان ییش بووگہ بووگہ و ہربہس لہ نوای سہ قامگیری دولت و یہکرزی مللہت، لہ ویش زیاتر کردہ و یگہ لہ وەر خاتر کووچ و ہپیکردن خاوند ئہقلہ یل پر زانستی و شارہ زایہ یل، ک ییش دروسکردن زمہینہ یگہ ئہرا چہکیان و تہرفتوینکردن پیاوہیل ولات، وہی جووریشہ توان عراق ک ولاتیگ ژ یاری یا حزاراتہ نالستی بکن ئہرا ئہ مبار گہوار یگ نھفت و قہورسان زنگہیل و بازار یگ ئہرا کالای ناپہسہن و ہاوریاگ و لہ ہمان وخت ئہرا ولات مللہ تیگ تہنیا بچوہن و ہو یچ نارنہ بہرہم. بیگومان لہ ناو بردن و کپہ و کردن ئی دہردہیل پیس رھسانن یا نعلامیہ لہ لاشہی عراقی بووگہ یہکہم گام بنیاتنا یں ئہرا عراق تازہو بہتال لہ گشت ئوہ

بدریہ یگ وہ تہواوی، ک ئایا ئوہ هووکارہیل رھساننہ ئی ہمگہ ملیونہا دؤلارہ لہ کوورا تیہرن ئہرا دامہ زرانن ئی شمارہ ی فرہ لہ کئالہ یل ناسمانیہ ک برہ پویل فرہ یگ توایگ و دولہ تیگ گرینگ یا موہم نیہ تویہ نیگ دابینی بکاو نہ تہ و ہیل یہکگرتگ دگان و ہپیا بنہ یگ؟ ہمیشہ ئی پرسیارہ دویارہ وہ کہیم و ئویشیم: ئہوانہ ئی برہ پویل فرہ لہ کوورا تیہرن و دنہی ئوہ کئالہ یل و باقی هووکارہیل رھساننہ؟ پرسیار تر ئوہسہ ک پیوہندی دیریگ وہ نامانج و بہرژوہندی و ئوہ دہسہیلہ ک پشتگیری لہ لیان کھن و ملیونہا پویل خہرج کھن لہ بان ئوہ هووکارہیلہ یا کئالہ یلہ ک ناو عراق ہلگرتنہ، و دل لہ راسی جی و جی مہرام دہسہیل دہرکی کھن و لہ وانہ ییش ریکخریاگہیل تیرؤرستی ک نامانجیان ئوہسہ کاریگہری بکن بان هویرورا یا وژدان مہردم و لہ ہمان

کی پشتگیری له کئالہ یل تیہریک ناسمانی له عراق ئہکا؟

گول سوو

ہر لہ وخت ریمان رژیم بہعس لہ سال ۲۰۰۳ تا رووژ ئمروو، مہ یدان رھسانن یا نعلامی ناریکی فرہ یگ ئہرا رھسانن مہرکزی وہ خودیہ وہ دیہ، ک وہ جووریگ وزارت رھسانن یا نعلام ئہلا جویبی ہات و شمارہ فرہ یگ لہ رووژنامہ یل کھفتہ وہو چشتہیل خاس لہتی نہ مہند، تہنانہت کئالہ یل ناسمانی و رادیو و مالپہ ریل ئہلکترؤنی فرہ یگ ئوہنہ ز یای کردگہ زحمہ تہ بشمار ییگ و ریک بخریہ یگ لہ کارہیل یان، و دل مہسہ لہ گہ مہعنا یگ تر دیریگ و زیاتر مہترسیدارہ، چوینکہ کارگہ ئوہسہ ک عہیب و ئہلا جوی نیہ گشت ئوہ سہکوہیل رھسانن یا نعلامیہ زیاترہ بوینہ و هووکارہیل یان جوورا و جوورہ، ک ییش ہر و جوو دیریگ لہ ژیر سایہی دیموگراسی، و دل ئہلا جوی ہا لہ ورا و پرسیار یگ ہس لہ مہسہ لہ گہ ک باہسہ جواوہو

پاریزگای کورد پەرور دھۆك ئە ھەرئیم
 كوردستان، بیجگە ئە دید سیاسی و جوگرافی،
 ئەروی میژوویش یەکیگە ئەگرتگرتین
 پاریزگاییل کوردستان و ناوچەگە ك جوور
 گەوھەرگ درەوشان ئە بان نەخشە کوردستان
 شەوق دەئ. شار دھۆك ك ناوئند پاریزگای
 دھۆكەوشاریگ مۆدیرن دروسکریای وەحساو
 تیەئ و میژوو وەشاربوینی ئەرا دەییە ھەفتای
 سەدەئ گوزەیشتەگەو خوئید، وەئ ئەگەر
 تەماشای میژوو کوپەن ئی شارەبکەیم دوینیم
 ك یەکیگە ئەکوینتین شوونەیل نیشتە جیبوین
 ئایمیزاد و چەنەھا شارستانیەت وەخوئ دپە.

دھۆك

گەوھەرگ درەوشان ئە بان نەخشە کوردستان

ئاراس فەیلی

ھەمیش ئشکەفت جوار ستوین وەوجوورەگ میژوونوبسەیل و شوونەوارناسەیل نامازەوئەپ کەن پەرستگایگ میترای و دوواتر زەرەدەشتی بوپەو گشت ئاسەوارەیل ئەو ئشکەفتەدەریخەن ك ژیان بنیادەم لەو شوونەمیژووگ کوپەن دپری. وەو جوورەگ پەسپۆر شوونەوارەیل (حەسەن ئەحمەد) نامازەوئەپ کەئید: میژوو چوارستوین ئەرا چەرخ کوچگین ناوئاس و کوپەنترین بەلگەئ ئەرا ۱۲۰۰۰ سال وەرچلەزایین و نووترینیشی ئەرا سال ۱۲۰۰ زایینی گەو خوئید.

لەسەردەم ئاشووری و میدیەییەیلیش ئەو ناوچەگرتگی فرەگ

ئاوایی نەمیریکی ك کەفیدەناحیەئ فەبیدی لەخوارگ دھۆك و رووژەلات رووبار دچلە، یەکیگە لەکوپەنترین ئاویەیل چەرخ کوچگین نوو و لەسال ۱۹۸۵ وەختیگ شانیدیگ زانکۆئ وارشو پۆلەندی وەسەرۆکایەتی پەرۆیسور (کوسولوسکی) ئەرا پەیاکردن ئاسەوار و توپژینەوئەسەردان ناوچەگەکردن، لەئەنجام دیاردا ك میژوو ناوچەگەئەرا ۸۰۰۰ سال وەرچلەزایین گەو خوئید و لەوئەردەوامی مینەکردن ئاسەوار و توپژینەوئەیل دەرکەفت ك گیاندارەیلیگ لەسەرتای چەرخ کوچگین کوپەن لەو ناوچەزبانە.

سەدەئ چوارم زایینی میرگ وەناو (ناخ شندۆ) لەدھۆك دەسلەتار بوپە، لەو وەختەلەھەر گریبەسیگ بازراگانی دو مشت سەرئەلەبار یا کالای کاروانەیل وەرگردیان، و ناو دھۆکیش ھەر لەوئەوئەتەئە: (دو ھۆك یا دو مشت).

ئەنومەر مائی ھەرچەن پشگەری لەئەرایچوین (ھارتمان) کەئید، وەئ وەدویریشی نیەزانئ ك لەناو (دیەیا دی) کوردی و نامراز (وك) بوپچگەوکردن وەمانای دیۆك یا دی بوپچگ (ئاوایی بوپچگ) ھاتوید.

وەوختەرەك ناو دھۆك لەسەرچاوەیل میژووپی کوپەن نەھاتیەو بەشیگە لەمیژوو کوپەن بادینان لەپەرەوشوئەگ کۆل ئەو میژووئەلەسئ ھەزار سال وەرچلەزایین دیاری کەئیم:- لەسەرتای سئ ھەزار سال وەرچلەزایین دھۆك بەشیگ بوپەلەولات سۆپارتو شوون (سوپاریەیل).

لەناوئنی سالەیل ۲۲۷۱ - ۲۲۲۰ وەرچلە زایین ئەو ناوچە کەفتیەسە ژیر دەسلەت دەولەت ئەکەدی.

لەکوئای سئ ھزار سال وەرچلە زایین ناوچەئ دھۆك کەفتیەسەژیر دەسلەت خووریەیل یا ھووریەیل.

داشتگە، پەرۆیسور فورد ئویشئ: بریگ لیۆلەر ھانەبان ئەو باوئەرشار دھۆك نوو لەشوون شار ئاشووری (ئادیان) ك پایتەخت کەرت (رمیوسی) لەئەمپراتوریەت ئاشووری بوپەئاوا کریاگە، کتاو (المشردالی مواظن الاناروالحضارة) نامازەوئ ئەوئ کەئید ك شار (مالیاتی) ئاوی مالتای نوویش لەسەردەم شای ئاشووری (سحاریب) ۷۰۴ - ۶۸۱ وەرچلەزایین، شوونگ سەربازی گرتگ بوپە.

چەن شوونەوارگ تر جوور ئشکەفت و پەیکەر و نەخشەیل کوچگین و پەرستگەو مزگەفت لەو ناوچەھەس ك نیشانەئ وەردەوامی و قەمەت ژیان و ژیار شارستانیەتن لەو ناوچەلەچەن ھەزار سال وەرچلەزایین.

سەبارەت وەناو دھۆکیش چەن ئەرایچوینیگ ھەس جوور نەوئە:-

میژوونوبس ئەنومەر مایی لەزووانی (ھارتمان) لەگوفار (العالمین) ئویشئ: لەسەردەم ئمپراتۆر (تاسیسوس بیزا سیوس) ناو دھۆك (جاھۆك) بوپە.

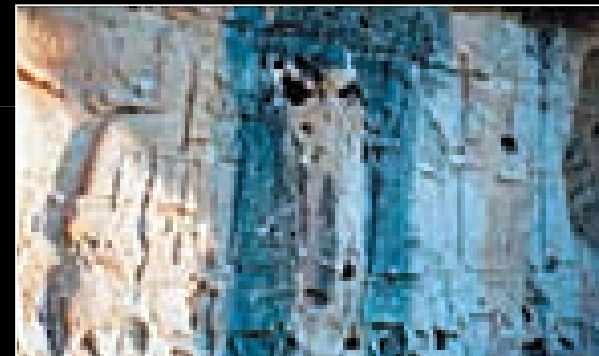
میژوونوبس حسین حوزنی موکریانی ئویشئ: لە نیمەئ

لەسەردەتاي دو ھەزار سال وەرچلەزايىن ئاشوورپەيل لەولت مېزۆپۇتاميا پەياپويىنەو لەنزىكەى ۱۹۰۰ وەرچلەزايىن بازنەى پەيوەندىدەر ناوئى ولت ئاشوورپەيل و ناسىاي ناوراس بويە. لەناونى سالەيل ۱۵۰۰ - ۱۲۷۰ وەرچلەزايىن دھۆك بويە بەشىگ لە دولەت مېتانی كوردى.

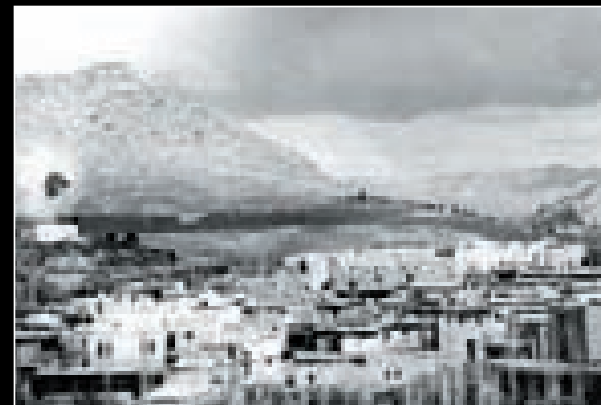
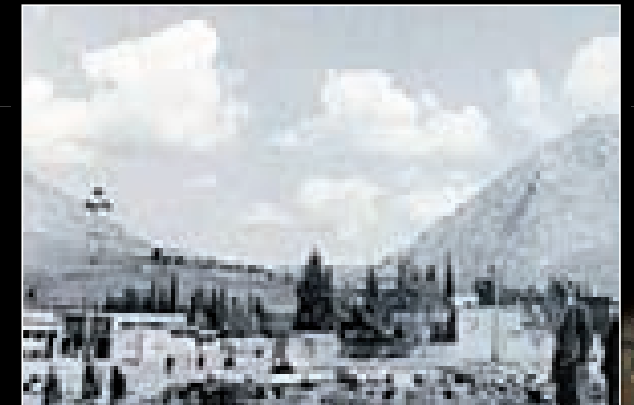
لەسەردەى چواردەى وەرچلە زايىن تووزەتووزە ئەو ناوچە كەفتە ژېر دەسەلات دولەت ئاشوورى. لەو سەردەمە شاي ئاشوورى شىلمنصر يەگم (۱۲۷۴-۱۲۴۵) و.ز لەرې كويەى دھۆك ھېرش كريا بان ولت ئورارتو لە ناوچەى وان.

لەسەردەتاي ھزار سال وەرچلە زايىن گرنىگى دھۆك ئەرا ئاشوورپەيل زياترەو بويە و لە سەردەى نويەم وەرچلە زايىن دھۆك ئىسە دەروازىگ سەربازگەى ئاشوورى بويە و دوياتر بويەسە شاريگ و لەسەردەيل ئاشوورى ناوى نريا (مالياتى) يا (مالتا) ئىسە.

لەشوون لەناوچوون دەولەت ئاشوورى لە سال ۶۱۲ و.ز دھۆك كەفتەسە ژېر دەسەلات دولەت مېدى كوردى و دوياتر لە نزيك سالەيل ۵۴۶ و.ز كەفتەسە ژېر دەسەلات دولەت ئەخمەنى فارسى.

شونەوار ئشكەفت ھەلامەت فوتو: ئىسماعيل مستەفا

لەناونى سالەيل ۲۳۱-۱۴۷ و.ز و لەشوون ئەوگ ئەسكەندەر مەقدوونى دەسكردەداگىر كردن ولتەيل رووژھەلات، دھۆك كەفتە ژېر دەسەلات ئەسكەندەر و دوياتر لەو قوناغەك وەرچەرخ (ھلنتسى) ناسرەيد سەرگردەيل سوپاي ئەسكەندەر لە دھۆك بويەسە بەشىگ لەسەردەيل سوپاي ئەسكەندەر (سلوقس) ئى و ئەو قوناغە و قوناغ دەولەت سلوقى ناسرەيد. لەناونى سالەيل ۱۴۷ و.ز - ۲۲۵ ز دھۆك كەفتەسە ژېر دەسەلات دولەت فرتى (ئوشكانى) ك لە سال ۲۵۰ و.ز لە خوراسان دامەزريا. لەو قوناغە كوردستان سى ناوچەى خاون جوورىگ لە سەردەخوئى بويە، باكور كوردستان و ناوچەى بادىنان سەر وە ھەرىم كوردى بويە و ناوچەى دھۆكيش بەشىگ بويە لەو ھەرىمە.

لە سال ۱۱۵ ئىمپراتور رۇمانى (تراجان) لە رى سوورىە پەلامار چەن ولتېگ رووژھەلات ناوراس ئىروو دا و دوياي ئەوگ جكوومەت ئەرمەنى لە ناوبرد وەرەو كەنداو فارسى كەفتە رى و ولت ناونى دوچەمان و ئادىباين و (حضرەماترا) و بابل داگىر كرد. ھەر وەو جوورەگ محەمەد ئەمىن زەكى ئويشى لەسەردەمەيل كويەن ناوچەيل زاخۇ، دھۆك و ئاكرى لە رووژھەلات و رووبار دجلە و ئادىباين ناو نريان.

لەناونى ۲۲۶ ز - ۱۲۷ ز ناوچەى دھۆك كەفتە ژېر دەسەلات

دولەت ساسانى. وەل لە ھەردو قوناغ دويابويى يا لەناونى ۱۴۷ و.ز - ۶۱۷ تەو ناوچە شوون مملانى ناونى دولەتەيل ناوچەگە و دولەت رۇمانى بويە، تا لە سال ۶۴۱ ت سوپاي دولەت ئىسلامى رەسىنە كوردستان و ناوچەى دھۆكيش بويە بەشىگ لە ولتەيل دولەت ئىسلامى.

ھەروەو جوورەگ مېزوونويس (البلاذرى) باسى كردىە لەشوون ئەوگ سەرگردەى لەشكەر ئىسلام (عتبە بن فرقد) لە سال (۲۰ كووچى / ۶۱۶ز) شار موسل داگىر كرد، پەلامار خەى وەرەو ژويەر و رووژھەلات خوارگ موسل دريژەوكرد، ناوچەى كوردەيل داگىر كردىە، لەوانە (المعلە) مالتاى و داسىر (داسن) و ...

جى باسە تا سال (۴۴۱ كووچى / ۱۰۴۹ز) فرە جار ناو مالتا ج جوور (معلە، معلنايا، مالطا) لەسەردەيل مېزوويى ھاتىە و لەشوون ئەو سالە مالتا ئەو گرنىگى جارانيە نەمەنيە لەسەردەو و رويداگەيل و ديارە دھۆك لەو سالە و دوياتر شوونى كردىە.

لەشوون پەياپويىن دولەت ئىسلامى ناوچەى دھۆكيش جوور گشت ناوچەيل تر كوردستان كەفتە ژېر دەسەلات دولەتەيل ئىسلامى و تا دامەزريان مېرنشينيەيل كوردى وەرەدەوام بويە. لە وانە مېرنشيني (داسنى خوارگ) ئەو لە سال ۹۱۶ز دامەزريا و دھۆك مەلبەند ئەو مېرنشينيە بوى و ناوانين دھۆكيش وە دھۆك داسنيان لەو وە ھاتگەك ئەو مېرنشينيە تا سال ۱۳۳۶ حوكمدارى كردىە و دوياتر لە بان پاشمەنگى كوورەى (شىخان) دامەزريا ك لەكوتايى عومر خەى كەفتە ژېر دەسەلات مېرنشيني (بادىنان) ك لە سال ۱۳۶۲ دامەزريا و تا سال ۱۸۴۲ حوكمدارى لەناوچەى بادىنان كردىە.

جى باسە لەو سەردەمە ئەرا يەكەمىن جار لە سەردەيل مېزوويى ناو (دھۆك) لەكتا و (دياربكرىەى) (ابوبكر الطهرانى) ھاتىە ك لە سال ۱۴۷۰-۱۴۷۱ وە زووان فارسى نويسرياس. وەختىگ لەبارەى رويداگەيل ۱۴۴۶-۱۴۴۷ باس كەيد ئاماژە وە ناو دھۆك كەيد.

- لە سال ۱۴۸۶-۱۸۴۲ز دھۆك سەر وە مېرنشيني بادىنان بويە و لەشوون ئەوگ ھيزەيل لەشكەر ئوسمانى لە سال ۱۸۴۲ مېرنشيني بادىنان لە ناوبرد و لە سال ۱۸۵۰ بويە ناحيە و سال ۱۸۷۳ بويە قەزاىگ سەر وە موسل. وەگورەى سالنامەى دولەت ئوسمانى ۱۹۰۱-۱۹۰۲ لەو سالە دھۆك قەزاىگ پلە سى بويەو ئەو وەختە يەك ناحيە وەناو ناحيەى مزوورى بويە و ۹۹ ئاوايى سەر وە دھۆك و ۱۱۶ ئاوايى سەر وە ناحيەى مزوورى بوين و سەرجەم ۲۱۵ ئاوايى سەر وە قەزاى دھۆك بوين. لە سەردەتاي دامەزريان دولەت عىراق لە سال ۱۹۲۲ پىكھات قەزاى دھۆك و شمارەى ئاوايەيلى ھەر وە جوورە بويە.

ئەسارەى تووپ سەووتە داوود سەلمان فەیلی

گۆل سوو

مەیدان وەرزش لەعراق وە درێژیی سالیەیل دویر ودریژیگ کەسەیلیگ خاوەن توانا و وە خوەبەو دی ک هەمیشە نەخش یا دەور بالایگ داشتە لە هونەر وەرزش و جویر وەرزشکاریگ ئەسپ خوەیان تاو دانە لە مەیدانەیل جووراو جوور و مایە سەربەرزى ولاتەگەیان بوینەو شانازی وەپیانەو ئەکرەى . یەکیگ لەوانەیش وەرزشکار تووپ سەووتە(کرە السله) پالەوان(داوود سەلمان)ە لە رولەیل کورد فەیلی، ک لەسال ۱۹۴۲ لە شار بەغداى پایتەخت عراق هاتیەسە دنیا و ئەرا خوەندن سەرەتایی چیهسە خوەندنگای فەیلیە سەرەتایی، ناوەندی و دویا ناوەندییش لەخوەندنگایەیل بەغدا تەواو کردگە و دویاخریش چیهسە زانکۆ یا جامعهى موسەنسریه و کۆلیژ پەرورده بەش زانست دەروینی تەواو کردگە.

داوود سەلمان لەشوون تەواوکردن زانکۆ بویهسە مامۆستا و لە خوەندنگایەیل فەیلیەو ئین جۆزی لە بەغدا دەرسدەر بویه و دویاخریش لەوەر ئەوەک ئنتما نەکردگە ئەرا حزب بەعس فاشیست جویر وەزیفەکاریگ جیواز کریاگە ئەرا پەروردهى ناوچهى رسافە. بیجگە ئەویش لەلایەن دەزگای ناسایش رژیم بەعس رمیاگ روى وەروی گرتن و نارهحەتکردن بویه لەوەر هەلوێستەیل نیشتمانی و ئۆپۆزیسیۆنی ئەرا رژیمەگە.

داوود سەلمان بەشداری فرەگ کردگە لە کۆنگرەیل شیبیهى دیموکرات جەهانى لە دەیشت عراق، وەل ئەویشا جویر ئەندام و کاپتن هەلوژاردەى جاپەل جوانەیل بەشداری کردگە جویر ئەساریگ لە تووپ سەووتەو هەلوژاردەى نیشتمانی عراقى و بیجگە ئەویش لە پالەوانیهتى عەرەبى و ناسیایى و جەهانیش مەدالیایل فرەگ وەدەس هاوردگە. ئمجا لە کوتایی سال ۱۹۹۱ خوهى و خیزانى لەتاو زولم و زوور رژیم بەعس رویکردنە دەیشت عراق و لەسال ۱۹۹۲ رەسیه ولات سوید و لەورا بەشداری کرد لە چالاکیهیل سیاسی و کومەلایەتى لەشار (ئەسکلستونا)ى سویدی و یەکیگ بوی لە دامەزرنەرەیل یانە(نادى عراقى). وەلى داوود سەلمان رەمەزان فەیلی وە داخ فرەگەو لە عومر ۶۹ سالی رووز جومعهى چوار شووبات ۲۰۱۱ مائناوایی یەکجارى لەجەهان وەرزش و لەگشتمان کرد وەسەبەب نەخوەشى دريژ ماوهیگ ک موولەت وەپى نەیا لەیه زیاتر بژیەگ ، وەلى خوەشبهختانە لەشوون خوهى تاریخ و ژیاننامەى خاسیگ پەر لە ناودارى پاك هیشتەسەجى ئەرامان، خاوەن سى کورە وەناوہیل (یاسر ، ساھر ، سامر). هەزاران سلام لەگیان ئى پالەوان وەرزشکار ه و گشت ناودارەیل کورد و کوردستان.

سەربازیگ گومناو ئەدەب کوردی

عەلى چەوجوان

جوور چینهیل تر کومەلگا، کوردەیل فەیلییش لەرۆی رووشنھویری و ئەدەبیات کەسایەتیەیل ناودار فرەگ دیرن لەوانەک خزمەت وە هونەر و ئەدەب نەتەوہیان کردنە و هەمیشە نەقەلەمیان چشتەیل جوانیگ نویساگەو بیجگە ئەویش لە لاپەرەیل تاریخ ناویان تومار کریاگە وەتایبەت لەمەیدان شعر ک لەتاریخ ئەدەب کوردی شوون خوەیان دیاری کردنە، ئمجا یەکیگ لەو هونەردووس و شاعرەیلە ک وە زووان شعر خزمەتی ئەرا مللەت و نەتەوہگەى لەتاریخ مەندیەسەو، شاعر ناودار (منوچەرخان کوهیلوہند)ە، ئى شاعرە سەر وە هووز کوهیلوہنە ک یەکیگە لە هووزەیل لەک فەیلی و نیشتەجى کوردستان خوەرھەلات، مەنوچەر یەکیگە لەو کەسایەتیەیل ناودارە لەوخت قاجار و ناوی لە کتاو لالەى نەمرەیل (موناجات ئەلخالدین) لە ئەدەب کوردی لاپەرەى ۱۰۲ ھاگە ک محەمەد عەلى سولتانیه دایناگە، وەل ئەویشا قسەو باس فرەگ لەبانى نویسریاگە لەناوچەى لورستان.

میرزا شوکرەللا دیناروہند فەیلی پشتکویەى ک یەکیگە لەکەسایەتیەیل ناودار پشتکویە لە ناوچەى لورستان و لە سال ۱۲۵۹ کووچى لەدونیا دەرچە لەباوت ئى کەسایەتى و شاعر ناودارە ئویشیگ: مەنوچەر خان یەکیگ بویه لە شاعرەیل پەر لە توانا وویر واز، ک شعرەیل فرە جوانیگ دیریگ و لەوانەیش شعریگ لەژیر ناونیشان (پیری) ک پەخشکریاگە لەو کتاوہیلەگ لەبان ناودارەیل کورد نویسریانەو بیجگە ئەویش لەکتا و باوہ مەردوخ روحانى ئشارەت وەپى کریاگە.

منوچەرخان شاعر جوور شاعرەیل تر ھاووزوان خوهى لە کوردەیل فەیلی جوور (مەخزەن کرماشانى و موشەفەق کرماشانى و سەى یاقوو مایەشتى و عەباس خان کور ئەغاخان و.....هتد) دەس بالایگ داشتگە لەداناین شعر وەشیواز ئەدەبى، هەر ئەویش دیارە لەیوا کردگە مەردم سەرسام بوون وەشعرەیلی و قەدر و حورمەت لەو شعرەیلیە بنرێیەگ و شوونی لەتاریخ ئەدەب کوردی بوودەو. بەلى، بیجگە مەنوچەرخان کوهیلوہند شاعرەیل تر لە کوردەیل فەیلی لەسەردەم دویای ئەو ناویان دیارەو لەى سەردەم تازەیشە مەیدان هونەر و ئەدەب وەتایبەت مەیدان شعر لەلایەن کوردەیل فەیلیەوہ فەرماموش نەکریاگە.

هاو دهم بوو

رهمان عه بدوئلا

هاو دهم بوو نوور دیده عاشق تهك خاندم
سه روئی شیویا و خه راوم، دهروددر چاواندم
وهختی نووری توو و چاوم رهنگ و روخسارم پهرد
بی خهور، مهسم نیه زانم، دم و دم میواندم
هر نه سر تاکوو وه پا، نه عزای گیانم مهسده
بوومه نه زرد نازهنیم، تا نه بهد جهیراندم
قبلهی عالم ک که عبهس، قبلهی من هر تونی
تاوکه کی تهسیح و سهجده، نافلهی شهوگاردم
وهک سهنم چاوان و ددر تاکوو بزانی که ی تو تیهید
من وه قوربان قهدد، چاوه ری دیداردم
هر چمای سایه م له شیند، من وه خودد دویرو نه خهید
نهر قه بوونم که ی سوواوه، چوینکه من و دیلاندم
بیمه سه دوریش له شارد فکر و زکرم هر تونید
ره جم بکه کافر گوناخم عاشق چهو کاندم
جویر په پوو باله و گرم دایم له بان مانه گد
بهسه بی رهمی تو نایه م په منم یه زاندم
بهسه بی رهمی نایه م یه منم ره چماندم

نهور نارهما

عه لی نولفته تی

م دویه تانه نمان خوهنم
نهمانیک ت کورانه قیژنید
ها له هویرد؟!
له نیلاخ
فهره چشته یل
وه سر وارن قهرد کردن و
وه فر بی گومانی بی وچان
چال و بهرزی ولات خستویده یه ک؟
م نهجا
م دویه تانه نوورستم
وه ماتیک دووین کالیگ
له شوون سیونم
سی جار گیرستم
قسیه قسیه تیه ری!
نهمانیک نهور نارهما
م پاییز کوریک تیه رم
یا دویه تیگ
م دووین گیرم
ت که می کال تر بوار

شهمال وه دادم شهمال وه دادم

نهمین گوجه ری

شهمال وه دادم شهمال وه دادم
شهمال ده خیلن برهس وه دادم
خهران وا بردهی سهودا بهر بادم
سزیا ناگر گرت دلئی ناشادم
توبه و وه خاتر شهو زنده داریم
په ی گهردن که چی دل بی قهراریم
بچوو وهو زیده ماوای فهرهاد بی
جای عیش شیرین دهروین ناشاد بی
نهو جا ک فهرهاد قوننگ دا که پوول
خوین وه دامانش چوی جوو بهسا گول
بچوو وه بیستوین شهمال ها مردم
تعجیل کهر، وه للا دی ناگر گرتم
بچوو وه جهرگه ی نهور نه مامان
پهیدا کهر نهو جهم جهمین چوی جامان
مه هوش مه هوشان هومه یلا قامه ت
قامه ت چوی فتنه غهوغای قیامه ت
نیشانی بالاش بهو تا وه پیت دم
نهورسا خوهش هاتی پالات وه بان چه م
شهمال له یلای من شای دل بهرانه
بچوو سر بکیش یانه وه یانه

شا پهر خه یال

موقه دم خوسره وی

شا پهر خه یال م هه نای بووده خر نهو زلفه یله
هه ساره و مانگ درهوشیه ت له نهو دهره چه یله
عشق تو له دل و دیدم بی نه مانه، گیانه که م
فره وه خته که فتمیه وهر تیر ته قدیر نهو چه وه یله
خومار و مهسم نیه خفم له هه یوه ت خال گونات
خودا زانی من چه کیشم شهوانه له نهو دهره نه یله
نیه سره وی دل لایه لایه تو خاس زانی عه زیزه گم
هه نوورگ نی تقله بهو بلاون، هر وه نهو دهسه یله
له ی شهواره لاده زلفت، په لپ مانگ گری دل
با بکه فیتنه دهر شوق گونات له قاف نهو گولیه یله
مانم قهوره، تو بیتسه هاوران مانگ و هه ساره
له جامه ک روخسارت پهری دوینم له نهو شهوه یله
پهری پهرییه، هر شهو له دهر کیه نی، نه لقه به سانه
ته نیا پهری من هر خوهتی وه ناو نهو ناهوه یله
من و شهو و خهو، وه خه یال تو خوه شه گلاره
حارس سینه و مه م، له بان نهو سهراوه یله
شه و وه سرچی و شوق جوانیت دهر نه که فتم
من هر ویل و پهریشانم له شوون نهو خه وه یله

هونەر مەند عەباس عەزیز (شەمە شالدر)

هونەر لە خانەقین گیان کەنید!

ماجد سویرەمیری

یەکیگ لە تاییبەتمەندیەیل شار خانەقین ئەوسە ک لە فرە لایەنەو دەولەمەنە، هەر لە لایەن سروشت جوگرافی ک پرە لە سامان نەفت و غاز و کانزاییل گران و سروشت زەویەگەیشی پرە لە جەوول و تەپە و زەویەیل پان و وەرین کشت و کالی پرپیت و خەیر، وەل ئاوەگەئەلۆن ک یە هەزاران سالە بویەسە هاوناو ئی شارە و دەیان گورانی و شعر وەبالایەو وتریایە، تا رەسیدە سروشت مەردمەگەئە ک ئی سروشت جوانە بویەسە ئلھامبەخش دەیان هونەر مەند ناودار ک ناویان رەسبەسە گشت سووک و پەنایگ کوردستان و جەهان...

گۆفار گۆل سوو وەک ئەرک سەرشارن خوەی زانیدەئە ک بەشداری بکەید لە وەسەرکردن و دیدار وەل ئەو دەس و قەلەم رەنگینەیل و ئەو خاوەن هویر و هووشەیلە ک خەریکن شەمەیل عومر خوەیان لەخاتر شار و مەردم و هونەر و کوردسانەگەئە خوەیان سزەن بی ئەوگ چەوەرێ بکەن پاداشتیان بکریەید...

هونەر مەند عەباس عەزیز عەل یەکیگە لەو هونەر مەندیەیلە ک وە هونەر نواندن یا تەمسیل و شیوەکاری و نیگارکێشان یا رەسم و چالاکییەیلگتەر تەواو وەخت خوەی تەرخان کردیە، لە شار خانەقین چەومان کەفتەپی و ئی دیدارە وەلیا سازدایم، لەسەرەتا لەل پرسیم وە خوەنەوارەیل گۆفار گۆل سوو بناسنید و ئەویش وت:

ناو تەواوم : "عەباس عەزیز عەل یە، لە سال ۱۹۸۸ لە کۆلیج ئاداب بەش جوگرافیا لە زانکۆی بەغدا دەرچویمە، و هەر لە منالیەو هەوس هونەر و ئەدەب

داشتمەو لە چالاکییەیل مەدرەسی لە فوناغ سەرەتاییەو و تا ناوەندی و دویناوەندی و زانکۆ بەشداریکردمە و چەن درامای تەمسیلی و شانۆگەری کۆمیدی کۆل پیشکەش کردمە؛ و لەی باوەتە بایەسە نامازەبکەم وە نەخسودەور هونەر مەند گەورای شار خانەقین مامۆستا سەباح محیدین ک فرە هانم دا ئەرا زیاتر بایەخداین وەهونەر و وەتاییەتی هونەر شیوەکاری و بایەسە ئەویشە بویشم ئەوویاوە نەک وەتەنیا هان من دایە وەل هان زوورمی ئەو هونەر مەندیەیل جاییل جوانە دایە ک وەپیانەو دیە جووریگ لە داهینان و مەوہبە دیرن و من لەیرا لەجیاتی گشتلایگ وەپی ئویشم مەمنوون ئەرا ئەو هەولەیل مەردانەدە."

لەباوەت ئاست هونەر لە شار خانەقین لە سەردەم رژییم وەرین و لە شوون رمیانی هونەر مەند عەباس عەزیز ئویشی: "وەرچلە رمیان رژییم دیکتاتۆری هویش جووریگ ئازادی نەباشتیم ئەرا وازکردن پێشانگا و چالاکییەیل هونەری وەگشت شیوەگانی، تەنیا ئەو نەود ک لە چالاکییەیل مەدرەسی پیشکەشکریا لە بوونەیل رەسمی ئەوسا و ئیمەیش ئەو دەرڤەتەیلە وە شیوەیگ وەکاراوردیم ک خزمەت وە کێشەیل مللەت کورد و کوردستان برەسنید."

زیاتریش وت: "گیرۆگرتیگ تریش داشتیم، ئەو بوی کەنالیەیل رەسانن یا راگەیاندن لە شارەگەمان نەوی... وەل لەشوون رمیان رژییم وەرین و ئازادی شارەگەمان وە گشت دلێگەو پشت لەل بەسایم ئەرا وەکاراوردن ئەو وزەیل گەورا ک لە دل و دەروینمان قول خواردیاد، وەتاییەتی ک لە سەرەتای رمیان رژییم وەرین و ئازادی شار خانەقین چەن کەنالیگ تەلەفزیۆنی و چەن رادیۆیگ واز بوی، و تویەنستیم شمارەیگ تەمسیلیەیل خوەمانی وە شیوەزووان کوردی کەلھوری پیشکەش بکەیم وەل هونەر مەند تاهە ئاغاچان و هونەر مەند رزگار و هونەر مەند بیرفان و چەن هونەر مەندیگتەر ک داوی وەخشین کەم لەی وەختە ناوگشتیان نەهاوردمە، و ئی تەمسیلیەیلە ئەرا ماوەی دویر و درییگ لە سەر زووان مەردم بوین و تائیسەیش داوايان کەن و دیاریتینیان

(شەمە شالدر) بوی ک وەل هونەر مەند تاهە ئاغاچان لە سال ۲۰۰۴ بەرھەم هاوری.

لەی وەختە ک سەرەرای ئەو ک مامۆستام و دەرس دەم وەردەوامم لە پیشکەشکردن کورتە تەمسیلیەیلگ ئەرا رادیۆی مەدەنیە و رادیۆی سۆشیالست و ئی تەمسیلیەیلە باس لە کێشەیل کۆمەلایەتی و گیرۆگرتەیل رووژانە کەید وەشیوەیگ راسەو خۆ وە بی ئامادەکردن پیشکەشی کەیمن و من لە هەمان وەخت دەور ۷ تا ۸ کەسایەتی بەم لە پیاو پیر و منال و ژن و دەنگە ئاساییەگی خوەمیش.

بیجگە لە هونەر نواندن من خەریک هونەر شیوەکارییم و لە چەن پێشانگایگ بەشداری کردمە لە خانەقین و هەریم کوردستان ولە یوارە بایەسە نامازەبکەم وە نەخسودەور هونەر مەند مامۆستا ئاسۆ حوسین سیدالی."

لەباوەت کەمەو بوین چالاک ی هونەری لە گشت یوارەگانی لە شار خانەقین هونەر مەند عەباس عەزیز ئویشی: "وەداخو، چوینکە خانەقین یەکیگە لەو ناوچەیل جی ناکووکیە ک مادە ۱۴۰ گریدەووی و هیمان لەلایەن ئیداریەو هەالە بان پارێزگای دیالە ک هویش وەختیگ لایگ لەی شارە نەکردیە و حکوومەت هەریم کوردستانیئیش ئەو پشترگیە و ئەو کۆمەکە نیکەید ک ئاست هونەری ئی شارە پیش بکەفید و چالاکییەیل هونەری کاراوە بکەید و تاکە سەرمايەيگ ک ئیمە دیریمەئە مەحەبەت و میهرەبانی جەماوەرە ک هەمیشە وەدەورمانا گردەو بوون و هانمان دەن ئەرا وەردەوامبوین لە چالاکییەیل هونەریمان."

لەباوەت ئەوگ ئیسە هاووردەسی لە کارەیل هونەری عەباس عەزیز ئویشی: "هەولدم وەردەوامی بیەمە کارگاتم ئەرا خزمەتکردن شارەگەمان و وەردەوامبوین لە هەول و تەقەلا ئەرا دلخووشەوکردن جەماوەرەگەمان."

لەکووتایی دیدارگە هونەر مەند عەباس عەزیز گوزارش لە خوەشچالی خوەی کرد وەی دیدارە وەل گۆفار گۆل سوو ک وەکاریگ جوان وناياب شماریدی و هاوار خوەی ناراستەیل گشت کاروودەسەیل و پەییوهندیداریەیل وە هونەرەو کرد ک بانە هانای هونەر و هونەر مەندیەیل شار خانەقین ک وەک ئویشی وەرەو فەوتیان چوود و خەریکە گیان کەنید!!

وەرچلە رمیان رژییم دیکتاتۆری

هویش جووریگ ئازادی

نەباشتیم ئەرا وازکردن

پێشانگا و چالاکییەیل هونەری

وەگشت شیوەگانی؛ تەنیا

ئەو نەود ک لە چالاکییەیل

مەدرەسی پیشکەشکریا

لە بوونەیل رەسمی ئەوسا

و ئیمەیش ئەو دەرڤەتەیلە

وە شیوەیگ وەکاراوردیم ک

خزمەت وە کێشەیل مللەت کورد و

کوردستان برەسنید

هه‌زاریگ ده‌وله‌مه‌ن و ده‌وله‌مه‌نیل هه‌زار

جهواد کازم

بی گومان له‌ئهدهبیات و فهره‌نگ هه‌ر مله‌ت و نه‌ته‌وه‌یگ، که‌سایه‌تییه‌یلگ هه‌ن ک ناویان جوور گه‌وه‌ریگ دره‌وشان دیاره‌و له‌رێ خزمه‌ت ودملله‌ته‌گه‌یان ناو خودیان له‌لاپه‌ره‌یل می‌ژوو تومار کردنه‌ تا وه‌نهمری بمینیدیه‌یان، کوردیش ک ملله‌تیگ خاون فهره‌نگ و نه‌ده‌بیات ره‌سه‌ن و ده‌وله‌مه‌نیگه له‌ناو ملله‌ته‌یل ناوچه‌گه، که‌سایه‌تییه‌یل گه‌ورا و نه‌مر فریگ داشته‌گه‌و دیری ک له‌وه‌ختیگ داگیر که‌ره‌یل کوردستان هه‌میشه‌و وهرده‌وام ته‌قالا نه‌را له‌ناوبردن نه‌ده‌ب و فهره‌نگ و کلتووور و که‌له‌پووور و... هتد ملله‌ته‌گه‌مان دانه، نه‌وان وه‌خوین دل و وه‌وویر و قه‌له‌م خودیان له‌وه‌رانوهر نه‌و پیلانه‌یه‌له‌وسایه‌وه‌و وهرگری له‌زووان و ناسنامه‌ی نه‌ده‌بی و فهره‌نگی ملله‌ته‌گه‌یان کردنه، جوور شه‌میگ له‌تییه‌ریکی نه‌را رووشنایی سزیه‌نه، وه‌ل وه‌داخه‌و توپه‌نه‌م بویشم ئیمه‌ی کورد وه‌چه‌واشه‌ی ده‌وله‌مه‌نیه‌مان له‌بواریل جیا‌جیا، له‌بواریل قه‌درنا‌ین له‌گه‌وره‌یه‌یلیمان ملله‌تیگ‌زاریم، فره‌جار باس له‌وه‌که‌یمین ک ولاته‌یل و ملله‌ته‌یل هاوسا ناسنامه‌ی که‌سایه‌تییه‌یلیمان ئالشته‌و کردنه‌و زانا و شاعر و نویسه‌ر و رووشنه‌وویریله‌ ئیمه‌وه‌فارس و تورک و عه‌ره‌ب ناو به‌ن، وه‌ل ئی گله‌یه‌یه‌له‌ خودمان نیه‌که‌یمین ک نایا خود خودمان تا چه‌تیگ ناو نه‌و ناو‌داره‌یه‌یه‌یه‌یمین و باسپان که‌یمین و قه‌در خودیان و شا‌کاره‌یل که‌مومینه‌یان زانیم؟! راسه‌ کومه‌لگایه‌یل رووژه‌لاتی کومه‌لگایه‌یلگ مرده‌گ پهره‌سن، وه‌ل کورد له‌وه‌رانوهر ناو‌داره‌یلی نه‌مرده‌گ پهره‌سه‌و نه‌زینگ پهره‌س.

۲۱ مانگ شوپات سال‌رووژ کووچ دویایی هه‌زاریگ بوی ک وهدریژیی هه‌فتا سال ته‌مه‌نی خه‌م ملله‌تیگ له‌دلی په‌روه‌رده‌ کردوید ک وهرده‌وام هه‌ره‌شه‌ له‌ زووان و ناسنامه‌وه‌ فهره‌نگ و دارونه‌داری کریه‌ید و نه‌و یه‌کیگ له‌و عاشقه‌یه‌له‌ بوی ک ساله‌یل سه‌خت ژیه‌نی نه‌را مله‌ت و نیشتمانگه‌ی ته‌رخان کرد ک (بو کوردستان) شایه‌تیده‌ر نه‌و راسیه‌سه:

به‌خته‌وهرم هه‌له‌که‌وت هه‌ل خۆم ده‌که‌م به‌قوربانی گه‌ل
ده‌رۆم به‌ره‌و ژیه‌نی نه‌مر له‌ ژیه‌نتان ده‌بم به‌ ناگر

(هه‌زار موکریانی) ده‌وله‌مه‌ن له‌روی هویر و نویسانن یه‌کیگه له‌ناو‌دیلدیار فهره‌نگ و زووان و نه‌ده‌بیات کوردی ک وه‌داخه‌و له‌سال‌رووژ کووچ دویایی، رووشنه‌وویریله‌ و رووژنامه‌نویسه‌یل ملله‌ته‌گه‌ی ک وهرده‌وام له‌ (هه‌نبا‌نه‌بوورینه) نه‌را کاره‌یلیان نه‌ف وهرگر له‌ هویرییه‌و برده‌نه، گله‌یی له‌ره‌سانن کوردی نیه‌که‌یمین ک نه‌را چه‌هه‌زار له‌ هویره‌ و برده‌نه‌و ناوی نیه‌وه‌ن چوینکه‌ ته‌نیا هه‌زاره‌یل نین له‌ره‌سانن کوردی ئه‌مر وومان له‌ هویره‌و بریه‌نه‌و له‌که‌س و فره‌چشته‌یل له‌و که‌نال و گو‌فار و سایت و رووژنامه‌یه‌له‌ له‌ هویره‌و چوینه‌ ک دروشمیان (کوردایه‌تی)یه، وه‌ل پرسیار یه‌سه‌ک نایا نه‌و نویسه‌ر و رووشنه‌وویریله‌ ک ئی رووژه‌یه‌له‌ قه‌له‌میان ته‌نیا نه‌را باسکردن خۆپیشاندانه‌یل مسر و تونس و یه‌مه‌ن و به‌حره‌ین و لیبیا و ئازاوه‌نا‌ین له‌کوردستان تیهرنه‌یان قاقه‌ز، نه‌را چه‌ بوونه‌یل گرنگ نه‌ته‌وه‌یی (جوور: سال‌رووژ کووچ دویایی شاعر ملی کورد هه‌زار موکریانی) له‌هویریانه‌و چویه...؟ یه‌ پرسیار یه‌گه‌و چه‌وه‌ری جوواو که‌یدا! هزاران ره‌حه‌مه‌ت له‌ رووح هه‌زار موکریانی ک وه‌هکر و خزمه‌ت و خه‌بات فره‌ ده‌وله‌مه‌نه‌و تا کورد هه‌سه‌ی ناوی هه‌ر مینی.

جیاوازی رووشنه‌وویری له‌ ناو‌ی خوه‌ره‌له‌لاتی و خوه‌ره‌ئاوایی

گول سوو

رووشنه‌وویری مه‌سه‌له‌یگه، ک بایه‌سه‌ گشت ئاده‌میزادیگ بگه‌ردیگه شوونی و بوینیگه‌وه‌ی تا بتویه‌نیگ خودی له‌سه‌ختی و گرفته‌یل فریگ وه‌بی قورتار بکا له‌ژیان رووژانه‌ی، وه‌ل دیاره له‌ناو‌ی خوه‌ره‌له‌لاتی و خوه‌ره‌ئاوایی جووره ره‌فتاره‌یل جیاوازیگ هه‌س ک ئه‌ویش هه‌ر که‌سیگ وه‌گووره‌ی داب و نه‌ریت کوومه‌لگا رووشنه‌وویری خودیان نیشاندن، ک یه‌یش جویر کلتووور و فهره‌نگ جیاوازی دیرن له‌ ملله‌تیگه‌وه‌ نه‌را ملله‌تیگ تر.

* له‌باوه‌ت ده‌رخستن رای، خوه‌ره‌له‌لاتیه‌یل وه‌ پیچاوپیچه‌وه رای خودیان نیشاندن، وه‌ل خوه‌ره‌ئاوایه‌یل روی وهری رای خودیان ئاشکرا که‌ن.

وه‌لداو له‌دله‌وه‌ ئویشن (ئوه‌و هه‌م هاته‌ تویشمه‌وه) وه‌ل له‌ خوه‌ره‌ئاوا نه‌گه‌ر یه‌کیگ چه‌ز له‌ چاره‌د نه‌کا وه‌بی پیچاوپیچ یه‌کسه‌ر وهره‌رووی ئویشیگه‌ی پید.

* مه‌ردم له‌ خوه‌ره‌ئاوا له‌وه‌خت مووله‌ت (اجازه) نیشته‌ مال و ئسراحه‌ت که‌ن، وه‌ل بنورنه‌ خوه‌ره‌له‌لاتی گشتیان هانه جاده‌ وه‌تایه‌ت رووژه‌یل جوومه‌.

* خوه‌ره‌له‌لاتی له‌وه‌خت نانخواردن چواره‌هور مه‌ژمه‌گه‌ گرگ و بال نه‌رای هه‌لان و تا توپه‌نن خوه‌ن، وه‌ل خوه‌ره‌ئاوایی نانخواردنیان وه‌ به‌رنامه‌سه‌وه‌ خواردنیان که‌مه، وه‌ل نه‌وه‌یسا ته‌ماشاشا که‌ید مه‌ردم خوه‌ره‌ئاوایی شه‌وه‌کیان قه‌والتی سووکیگ

که‌ن و نیمه‌روان خواردن که‌م و له‌وه‌خت شامیش سووکه‌ خواردنیگ یا میوه‌جاتیگ خوه‌ن، وه‌ل مه‌ردم خوه‌ره‌له‌لات رووژی سی‌تاق خه‌ریک نان خواردنن و نورید وه‌بان نه‌وه‌یسه‌وه‌ هه‌ر ورسگیانه‌.

* له‌وه‌خت گه‌شتکردن، خوه‌ره‌له‌لاتیه‌یل چه‌ز که‌ن ره‌سم شوونه‌یل خوه‌ش بگرن، وه‌ل خوه‌ره‌ئاوایی ئویشن ته‌نیا ته‌ماشاکردنیان به‌سه‌.

* خوه‌ره‌له‌لاتیه‌یل واران و خوه‌ر جیاوازی نه‌یریگ له‌لایان، وه‌ل مه‌ردم خوه‌ره‌ئاوایی چه‌ز له‌ خوه‌ر و خوه‌ره‌تاو که‌ن.

دی نه‌زانیم مه‌ردم خوه‌ره‌له‌لات خودیان وه‌ خاستر زانن تا مه‌ردم خوه‌ره‌ئاوا، یه‌یش مینیگه‌ بان ره‌فتار خاس و هویر و پیشکه‌فتن خاس.

* نه‌را مه‌سه‌له‌ی چوینیته‌ی ژیه‌ن، کومه‌لگای خوه‌ره‌له‌لاتی حاله‌تیگ کومه‌لایه‌تی دیرن ک وه‌ جووریگ نزیکن له‌یه‌که‌تری، وه‌ل خوه‌ره‌ئاوایی هه‌میشه‌ جیا له‌یه‌که‌تری ژیه‌ن.

* له‌ واده‌و چگن نه‌را بان کار، خوه‌ره‌له‌لاتی یا نه‌وه‌سه‌ سه‌عاتیگ وهرجه‌ ده‌وام تییه‌گ یا نه‌وه‌سه‌ دو سه‌عات مینیگه‌ ده‌وام خودی دزیگه‌وه، وه‌ل خوه‌ره‌له‌لاتی له‌وه‌خت دیاریکریاگ بی‌زیای و که‌م تیینه‌ بان کار خودیان.

* کوومه‌لگای خوه‌ره‌له‌لاتی مه‌ردمه‌یلی وه‌ یه‌کا وهرده‌وام په‌یوه‌ندی دیرن و گشتیان یه‌که‌تری ناسن له‌ناو‌ی خودیان، وه‌ل مه‌ردم خوه‌ره‌ئاوایی په‌یوه‌ندیه‌یلیان مه‌رزداره‌.

* نه‌را نیشانداین هس وهرانوهر که‌سه‌یل تر، بریگ مه‌ردم خوه‌ره‌له‌لاتی یا شه‌رقی وه‌ختی دوینیده‌یان سلامد که‌ن و خه‌نن

ژن کورد جویر
 نهفسانه یگه له خهبات،
 نه گشت سهرده میگ
 کاریگری و شوون
 نازایه تی و نه مری خوی
 نه توو لا پهره یل تاریخ
 نویسا، وهل نه وهیشا
 شان وهشان پیاو هیلیش
 نه گشت مهیدانه یل
 ژیان به شدار بوی، جویر
 ناوه اندکردن مان کورد
 و نمایه تکردن منال
 و نه وهخت خهباتیش
 نه پروژگار شوور شهیل
 به شدار ی کردگه.

خهبات

له تاریخ

ژن کورد

باوگ فیان

ژن کورد رووژگاریگ بوی چهك خهباتکردن نه لگرتن وهل رزمیل پشمه رگهیا و جویر جهنگاور روی وهروی دوشمن وسیان، یا وهلایه ن كهمه و دهسمیه ت برابیهیل پشمه رگهیا دا. ژن کورد نهك ههر نه وهیشه، بهلكم رهسیه پلهی سهر کرده و ههر وهنازایه تی خوی داستانه یلیگ توومار کردك هویچ وهختی تاریخ له هویره و نیه وهیگه.

(ماه مه نوزور خانم) دایگ میر کهریم خان زهند، تاریخ وه نه مری ناوی تومار کرد له وهر نازایه تی خوی ك له مهیدانه یلیگه وه نازایه تی پیاو داشت، له وهر نه وهیش وهل زیاتر له په نجا ژن ومنالا دهسگیر کریان له شوون نه وهك نازادخان زال بویه بان قه لای (په ری) و خودکیشانه وهی کهریم خان نهرا نه سفه هان دویای شکه ست له جهنگ (قه لای په ری)، نه وه بوی ك وهیا جیواز کریا نهرا (ورمی) و له ورا په خسیر وهل ژنه یلا خریانه ژیر دهوار جویر زندانی و دس وپای به سانه و، نهجا ماه مه نوزور داوا له پاسه وانه گه کرد دس وپای واز بکا له وهر نه وهك گه ورا بوی له عومر، نه وهیش وه قه ولی

شهوانه ییش جنگ پیاوانه له وهر کردیاگ و گهر دیاگه ناوچه گهیا تا بزانیگ حال مهردم چوینه، بیجگه نه وهیش کوشك و قه لا و خوهندنگا و مزگفته یل فرهیگیس دروس کرد له وهخت دهسلاتی. بیجگه نه وهیش، قه ده مخهیر، په کیگ تر بوی له نیشانه یل نازایه تی کورد فهیلی، په ییش له شوون کوشیان شامرادخان برای ناخرین والی لورستان بوچیگ له سال ۱۹۲۵ له بان دس رهزاشای په هله وی، بویه سهر کرده شوورش و شماری فرهیگ له جهنگاوره یل کرده و کرد و روی وهروی رهزاشا و سیا و تواس هه ق شامرادخان برای بسینیگ و ناوچه گه نه که فهیگه ژیر کونترول داگیرکهر، نه وه بوی وه شوویگ تر رهزاشا کل کرده شوونی وهنا و نه وهك داوا ی بکا و بخوازیگه ی، په ییش داواگه ی رته و کرد و دژی و سیا، تا نه وه بوی له جهنگیگ وهرانوهر هیز شای نیران شکه ست خوار و دهسگیر کریا و وهل قهیری له جهنگاوره یلا بریا نهرا تاران و حوكم له سیدارهداین له بانیان جی وهچی کریا، وهل قه ده مخهیر له شوون سزاداین فرهیگ له زندان ك وه دل نه نقه ز له لایه ن خود شای نیران فهران سزاداینی دریا، نه وه بوی ههر له زندان مرد و ژیان هیشته جی.

شهید له یلا قاسم نه رکه وازی، په ییش په کیگ تر بوی له شهید هیل ری رزگاری و خوهندکاریگ زانکو بوی و له هه مان وهخت بویه نیشانه یگ نهرا خهبات ژن کورد له تاریخ، له یلا له سال ۱۹۵۲ له شار خانه قی هاتیه سه دنیا و نه وه بوی وه گشت بویری و نازایه تیه وه نسیپات کردك که متر نه وی له نازایه تی پیو و له وهختی دنگ به رزه و کرد له روی پیاو کوشه یل به عس و وته پیان منیش په کیگم جویر گشت نه و پیاو هیل دلسووزه ك وه خوین خوهیان کرده قوریان روی وهروی بوینه وهی نی زولم و سته م و برین و کوشتن و شکه نجه. له یلا قاسم له شه و ۲۴ نسان سال ۱۹۷۴ دهسگیر کریا له وهختی هیزه یل ناسایش چوارده و ناوچه گه یان گردن و چینه ماله وه نه رای و نه وه بوی دویای که متر له دو ههفته له تاریخ گرتنی بریار له سیدارهداین له بان جی وهچی کریا، وهرجه نه وهیش له سیداره بدریه یگ سزاو نازار فرهیگیس کیشا له زندان و ههر وهزنگی چه و راسی له ژیر شکه نجه له ده سدا، ك بیگومان نی دویه ته کرده په کیگه له شهید هیل جمو جویل نازاد یخواز کورد.

نهجا نه وانهك باسیان کردیم ته نیا ههر نه وان نین له تاریخ مللت کورد، بهلكم کاروانیگ له ژن کورد دیریم له وانهك رووژگار نسیپات پاله وانیه تی و نازایه تیان کرد، نیمه دهیه ها هه زار ژن دیریم ك شیر مناله یلیان وه خوه شه ویسی خاك کوردستان دانه و به شدار ی کرده له پیرووژکردن شوورش وه نه وه یلیگ ك به شدار بوین له بان وهرده وای نه و شوور شه یله تا رهسیه نامانجه یلی.

بیگومان له ایرا نه بایه د ژن کورد فه یلیش له هویره و بویه م، ك رووژگاریگ روی وهروی درنده ترین کاره سات بوینه وه دویای گرتن روله یلیان کووچ زووره ملی وه پیان کریا نهرا دهشت ولات، وهل وهل نه وهیشا وهفادار و دلسووز بوین نهرا ملله ته گه یان و مقه یه تی کردن له داب و نه ریت رهسهن کورده واری خوهیان و بیجگه نه وهیش وهر پرسیاریه تی نمایه تکردن نه وهی تازه گرتنه مل وهل نه وه هه گه تیه لی و ژان و به دبه ختی دهوارنشینی و ژیا نه ك دویر له ولات خوهیان وه نازاره و برده نی سهر.

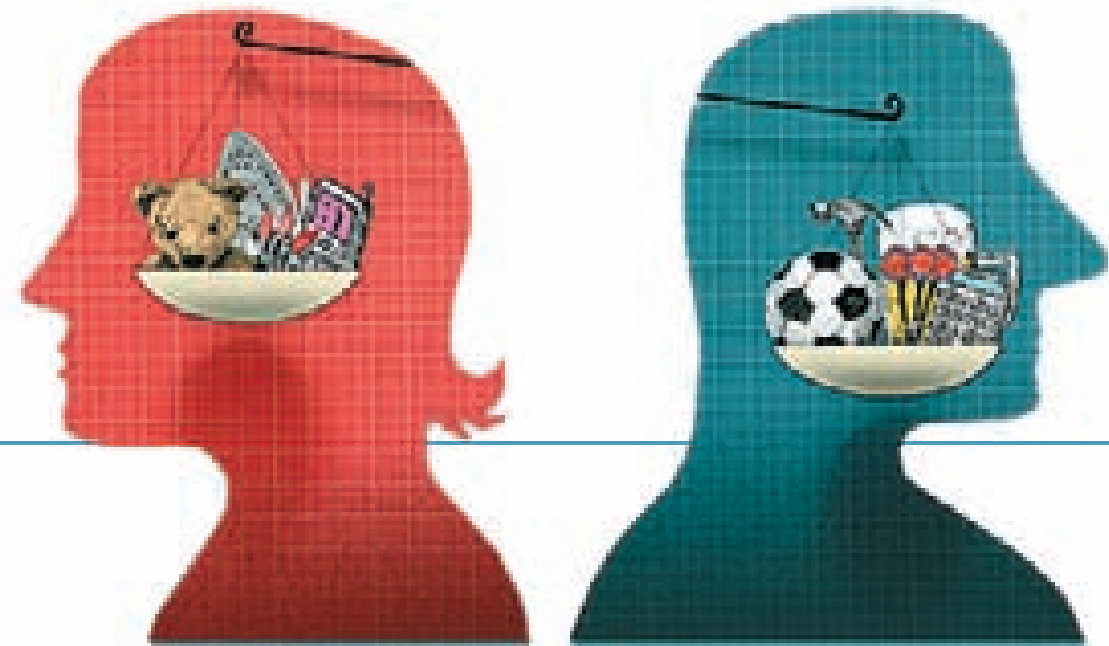
کردو دس وپای واز کرد، ماه مه نوزور له و وهخته خه نجه ریگ له ژیر جنگه وه نه لگرتویگ و په کسه ر کرده ی پشت پاسه وانگه و تویه نست وهو شیوه گشت نه و ژنه یله ك وهلیا بوین قورتار بکا و له شوون نه وهیش روی کرده زندان پیاو هیل و دس وپای نه وانیش واز کردو گشتیان نازاد کرد، له شوون نه وهیش وه سوار نه سپه وه په لامار نه و هیزه دان ك له ورا بوی تا وه سهر به رزی بره سته جه وه له یل، نهجا دوشمنه یل کهریم خان له یوا هویره و کردن ك په لامار دریه ن، ههر له وهر نه وهیش گشتیان هه یواین و نه یانیش دوباره گشتیان هاتنه و نهرا ناوچه ی چه مچه مال نیران ك هه لکه فهتگه له ناوانی کرماشان و هه مه دان.

ژنیگ تر ك نه وهیش نازایه تی فرهیگ نیشاندان و هویچی له نازایه تی پیاو که متر نه وی، نه وهیش (خانزاد قوی بهگ) بوی، ك له شوون مردن هاوسه رگه ی (سلیمان بهگ) وهریه ووبردن یا ندراری میرنشینی برده رییه و، خانزاد قوی وه نازایه تی و دادپه روه ری یا عه داله ت ناسریا، هه میسه سهر له شکر سوپاگه ی بوی له وهخت جهنگ ، وهل نه وهیشا

نایا مهژګ ژن که مټره له مهژګ پیاو؟

سارا ره شید

له باوخت نه وړک مهژګ (دماغ) ژن که مټره له مهژګ پیاو، نه‌رای چوپینه‌یل فریګ هه‌س! هه‌ر له وهر نه‌ویشه بایه‌سه ناشکرای نه‌و بکه‌یم (ک و ه هویچ شیوه‌یګ مهژګ ژن که مټر نیه له مهژګ پیاو) له وهر نه‌ویش له‌یرا ناشکرای نه‌و له‌یه‌که‌وداینه که‌یم ک له‌سال ۲۰۰۰ له‌ولات تونس تاقیه‌وکردن له‌بان ۲۷۵ که‌س کریا ک راده‌ی خوه‌نه‌واریبان له‌پله‌ی به‌رزیګ بوی. سه‌ره‌تا بایه‌سه به‌رسیم نه‌نجام نه‌و به‌حسه په‌سیه کوورا؟ نه‌نجامه‌گی وه‌ی شیوه‌سه: له ۲۳٪ نه‌و که‌سه‌یله ک به‌حس له‌بانیان کریا، باوه‌ریبان له‌یوا بوی ک مهژګ ژن کیش یا وه‌زنی که‌مټره له مهژګ پیاو. نه‌جا دید مه‌ردم له‌ی باوه‌ته‌وه چوو‌گه‌وه نه‌را نه‌و تاقیکردنه ک له‌سال ۱۸۶۱ زانای فرهنسی (بروکه) نه‌نجامی دا، ک نه‌رای دهرکه‌فت کیش مهژګ ژن که‌مټره له مهژګ پیاو. دو‌یای ۱۲۰ سال له زانای نه‌مریکی (ستیفن) ته‌ماشای فکره‌یل (بروکه) کرد و نه‌رای دهرکه‌فت ک مهژګ نیرینه په‌کسانه وه ۱۲۲۵ گم و کیش مایینه‌یش وه ۱۱۴۴ گم، ک جیاوازیه‌گی پیکه‌اتکه له ۱۸۱ گم. دی وه‌گووره‌ی نه‌وه له‌نه‌نجام هویرورای گوزه‌یشته نه‌وه بوی ک ستیفن وت: مهژګ که‌م نه‌کا وهل گه‌ورابوین عومرا، چوپنکه نه‌و تاقیکردن (بروکه) له‌بان ژنه‌یل و له‌هه‌مان وه‌خت تاقیکردنه‌وه‌یشی له‌بان نه‌وانه‌ک عومریان گه‌ورا بوی، نه‌ویش زیای کرد ک مهژګ گه‌ورا بووگ وهل گه‌ورایی قیافه‌تا. نه‌جا له‌و تاقیکردنه ک بروکه نه‌نجامیدا له‌بان نه‌و پیاوه‌یله ک ۱۵ سم دریزترن له ژنه‌یل، ستیفن جاریگتر ته‌ماشای نه‌و نه‌رای چوپن و دهرنه‌نجامه‌یله کرد ک له‌لایه‌ن زانایه‌یل وه‌رینه‌وه نه‌نجام دریاوین جیاوازی له‌کیش یا وه‌زن مهژګ له‌ناونی پیاویگ ک بالای ۱۶۲ سم بووگ وه پیاویگتر ک بالای ۱۹۲ سم بووگ په‌کسانه وه ۱۱۲ گم وهل نه‌و جیاوازی گه‌ورایشه که‌س هویر له‌وه نه‌کرده‌سه‌وه ک پیاو بالا‌په‌رز زیاتر زیره‌کترن له‌و پیاوه‌یله ک بالا‌یان کوله. نه‌جا نه‌گه‌ر زیره‌کی په‌یوه‌س بو‌یاتاگ وه کیش یا وه‌زنه‌وه، نه‌وه (نه‌ه‌نگ عه‌نیه‌ر) ک له‌شیردهره‌یل دهریاس بایه‌س بوی زیره‌کترین دروسکریاگ یا مه‌خلووق بو‌یاتاگ. ستیفن زانا نسیات نه‌وه کرد، ک جیاوازی له کیش په‌یوه‌ندی نه‌یریگ وه په‌گه‌زه‌وچویر (نیر و ما)، به‌لکوو په‌یوه‌ندی وه بالا‌و عومره‌وه دیریگ، نه‌جا نه‌را ماوه‌ی زیاتر له سه‌ده‌یگه نه‌و باوه‌ره تانیسه کاریگه‌ری دیریگ له‌بان نه‌وه‌یگ خوه‌نه‌وار و کاریگ ناسان نیه نه‌و مه‌سه‌له په‌کلاوه بکریه‌یگ و مه‌ردم له‌ی بره‌سنه‌وهو بویشیم نه‌و زانایاریه‌یل کویه‌نه گشتی غه‌له‌ت بو‌یوه له‌بان غه‌له‌ت بنیات نریاگه.

نه‌ف وه‌رگرتن له شه‌مشه‌مه کووره

ګول سوو

نیه‌وینیگ: وهل بابزانیم قانجاز شه‌مشه‌مه‌کووره چه‌س؟
 * له هه‌ر مالیک شه‌مشه‌مه‌کووره سه‌ربوریه‌یگ و دل‌ه‌گی له‌وماله بکریه‌یگه دارا، دی کوله‌نجی و مار نیه‌تیه‌گی نه‌و ماله.
 * نه‌گه‌ر که‌سیگ مل شه‌مشه‌مه‌کووره وهل خودیا هه‌لبگریگ، نه‌وه دی کوله‌نجی نزیکیه‌و نیه‌وگ.
 * ژنیگ نه‌گه‌ر وه زه‌حمت منال باریگ، وه به‌زراو شه‌مشه‌مه‌کووره شهرمگای چه‌ور بکه‌ن زوی مناله‌گی تیه‌ریگ.
 * خوین شه‌مشه‌مه‌کووره وهل شیرا بکه‌یده په‌کا، نه‌جا به‌یده‌ی له‌بنا‌لد دی تویکی نیایگه‌و.
 * سه‌ر شه‌مشه‌مه‌کووره وهل روین یاسه‌مه‌نا له‌ناو قه‌زانیک مس یا ناسن بکولنید تا وه‌ته‌واوی سه‌ره‌گه دارزیه‌یگ و بووده مه‌عجون، نه‌جا نه‌و که‌سه‌یله ک شه‌له‌ل دیرن یا په‌نام له لاشه‌یان وه‌پی چه‌ور بکریه‌یگ دی نه‌و شوونه خاسه‌و بوود.

فره‌جار له باوخت گیاندار و په‌له‌وه‌ر باسه‌یلیگ ژنه‌فیم جویر ره‌فتار و سروشت یا ته‌بیعت و ژیان و گوزه‌رانیان، وهل که‌مجار ژنه‌فیم له‌بان قانجاز نه‌و گیاندار و په‌له‌وه‌ر و ه‌یوانه‌یله‌و نه‌ف وه‌رگرتن له‌لیان نه‌را چاره‌سه‌ر جووره‌ها نه‌خوه‌شیه‌یل وه‌ختی و نه‌خوه‌شی ترسناک. نه‌جا له‌ی باوه‌ته‌ باس له قانجاز شه‌مشه‌مه‌کووره که‌یم جوور په‌له‌وه‌ریگ.
 شه‌مشه‌مه‌کووره جویر نه‌وه‌ک گشتمان زانیم و دیمنه‌سه‌ی، دگانداره‌و دو گووش قوت دیریگ و جویر ناده‌میزاد خه‌نیگ و شیرداره‌و په‌ریش نه‌یریگ و له‌هه‌مان وه‌خت بالیشه‌و گریگ. شه‌مشه‌مه‌کووره فره ژیه‌یگ، فره‌جار به‌چکه‌یلی خه‌یگه ژیربال و وهل خودیا گریان ده‌یگ، هه‌ر وه‌ختی بزایگ نزیکیه‌ی سی تا هه‌فت به‌چکه‌ تیه‌ریگ و هه‌ر وه هه‌واوه شیر ده‌یگه به‌چکه‌یلی، وهل نه‌وه‌یشا فره تیژه له‌باله‌وگرتن و هه‌ر وه‌ختی دنیا تیه‌ریکه‌و بوود تیه‌یگه ده‌یشت، چوپنکه وه رووز چه‌وی

قازقوله‌نگ له کورده‌واری

گول سوو

یه‌کیگ له مه‌له‌یل کووچک‌ه‌ره ک ولات وه ولات ری دویره دریزیک له ناسمان گرتیان‌ه‌هر و هاتیان نه‌را کوردستان و ماوه‌یک له‌تی مه‌ندیانه‌و (قازقوله‌نگ) ه.

ده‌ختیگ که‌فنه‌ری وهره شوونیک ، یه‌کیگ له‌لیان که‌فیگه نواو نه‌واکانتر وه شوونیا ری گرنه‌هر ، ههر ده‌ختیگیش نوره‌ی نه‌و کووتایی وه‌پی هات یه‌کیگ تر له خوه‌یان که‌فیگه نواو شوونی گریگ ، دی وه جووره گشتیان یه‌که یه‌که وه نوره که‌فته نوا تا ره‌سنه شوون مه‌به‌س، نه‌جا وه‌شویش یه‌کیگ له‌لیان بووده پاسه‌وان و که‌ردیگه ده‌وریا نا جویر شوان و نه‌و پاسه‌وانه ده‌نگ زیقیگ جویر فیکه له‌خوه‌یه‌و ده‌رته‌کا و وه‌جووره ره‌فیکه‌یلی زانن مه‌ترسی په‌یا بویه نه‌رایان و شوون خوه‌یان نالشت که‌ن، نه‌جا ده‌ختیگیش نیشنه‌و له‌شوونیک پاسه‌وانه‌که له‌بان یه‌ک پا وسیه‌یک نه‌را نه‌وه‌ک خه‌ویه و نه‌وه‌یک ، وه‌لی وه‌ل نه‌وه‌یشا ههر ده‌ختی وه

له‌وه‌خت کووتایی وهرز زمسان و له‌سه‌ره‌تای وهرز وه‌هار گشت سالیگ کووچکردن مه‌له‌یل ده‌س وه‌پی کردیاگ و نه‌را ماوه‌ی چوار مانگ مه‌ندیانه‌وه‌و خوه‌راک و خواردن خوه‌یان وه ناسانی دابین کردیان.

قازقوله‌نگ جویر نه‌وه‌ک له‌کتاو (جه‌هان گیانه‌وه‌ر) نشاره‌ت وه‌پی کردیاگه، بالدار که‌ورایگه‌و مل دریزیک دیریگ و قوله‌یلیشی ههر دریزه، وه‌لی چه‌نه دریزه‌ی حاجی له‌قله‌ق نیه‌وگ. قازقوله‌نگه‌یل هه‌میشه وه‌گه‌له‌و له‌ولاته‌یل دویره‌وه کووچ کردیان و هه‌میشه وه مقه‌یه‌ته‌وه باله‌و گرن و هویج ده‌ختیگ جیاوه نیه‌ون و له‌یه‌ک نیه‌ورپه‌ن و شیوه‌ی که‌وانیک دروس که‌ن له‌ناسمان.

زه‌ویا ری بکه‌ن ترس فره‌یک دیرن. قازقوله‌نگ هه‌میشه که‌ره‌سیر و نیلاخ که‌ن و له‌لیانیش هه‌س ته‌نیا ههر له‌شوونیک مینیگه‌وه‌و نیه‌چوود وهره شوونیک تر. نه‌وسا له‌کورده‌واری خوه‌مان مناله‌یل ده‌ختی چه‌ویان بکه‌فتاگه قازقوله‌نگ له‌وه‌خت کووچکردنیان وهره ولات خوه‌یان وتیان (قازقوله‌نگ مه‌نه‌ل، سلام بکه له‌عه‌ل)، چوینکه وه‌گوره‌ی بریگ له‌سه‌رچاوه‌یل وشه‌ی مه‌نه‌ل له‌ماند عه‌لیه‌وه هاتگه وه‌مه‌عنای شوون وچانداین نیمامزاده‌یک وه‌ناو عه‌ل جویر نه‌وه‌ک پیشینه‌یل باسی کردنه، ههر له‌وه‌ر نه‌وه‌یش مناله‌یل وه‌ل نه‌و قازقوله‌نگه‌یلا سلام خوه‌یان کلکردیان ک گواپا نه‌وان نه‌و سلامه ره‌سنن. له‌پاوه‌ت نه‌ف وهرگرتن له‌ قازقوله‌نگیش، نه‌وسا له‌ناو کوومه‌لگای کورده‌واری خوه‌مان وتیان: یه‌کیگ نه‌گه‌ر گووش قازقوله‌نگ وه‌پیه‌گه‌یه‌و بکولنیک و ناوه‌گه‌ی بکریه‌یکه گووش نه‌و که‌سه ک که‌م زنه‌فتیاگ دویا ماوه‌ی که‌میگ خاسه‌و بویاگ. یا وتیان: یه‌کیگ نه‌گه‌ر گورچیه‌ی یا میزلدانی ژان بیاشتاگ، جیقلدان قازقوله‌نگ وشکه‌و بکرداگ و به‌ارپاتاگه‌ی و که‌میگ له‌لی بخوارداگ چاره‌سه‌ر ژانه‌گه‌ی کردیاگ. وه‌لی چه‌نگ کاو‌لکار سه‌دام و ده‌ره‌ده‌ری ملله‌ت کورد له‌یوا کرد ساله‌یل فره‌یک له‌باوان و زید و ماوا‌ی خوه‌مان دویره‌و بکه‌فیم و قازقوله‌نگ نه‌وینیمه چه‌و.

یه‌کم نامه‌ی

خوه‌شه‌ویسی له‌تاریخ

عه‌بدو له‌جید عه‌بدو له‌غه‌فور

دویا نه‌وه‌ک ناده‌میزاد په‌یا بوی، خوه‌شه‌ویسیش دیار دا، نه‌ویش نه‌وه‌سه له‌وه‌ختی نادم و حه‌وا هاتنه‌ بان زه‌وی، خوه‌شه‌ویسی له‌ناونیان په‌یا بوی، ک بیگومان خوه‌شه‌ویسی ناونیان له‌خوه‌شه‌ویسی راسکانیک سه‌رچه‌وه گرت. خوه‌شه‌ویسی هسیگ ئنسانیه‌و کاریگه‌ری فره‌یک دیریگ له‌ده‌روین و له‌سروشته‌و سه‌ره‌له‌ده‌یک و بیجگه نه‌وه‌یش وه‌ل نه‌ریت کومه‌لایه‌تیا ژیه‌یک و له‌هه‌مان وه‌خت هس پیرووزیک بویه له‌سه‌ره‌تای په‌یابوین ناده‌میزاد و دیارده‌یک ژیا‌ری یا چه‌زایه. له‌کتاوه‌یل کویه‌ن باس له‌شوونه‌وار و گوزارش له‌خوه‌شه‌ویسی کردیاگه له‌سه‌رده‌مه‌یل کویه‌ن و له‌ژیا‌ر ولات ناو‌نی دوچه‌مان، ک یه‌کم نامه‌ی خوه‌شه‌ویسی له‌جه‌هان له‌ولات دوچه‌مان(بلاد الرافدین)ه‌وه نویسی وه‌ل سه‌ره‌له‌داین سه‌ره‌تای تاریخا، ئی راسبیشه فره‌یک له‌زانایه‌یل شوونه‌وار و تاریخنویسه‌یل نسیاتی کردن وه‌گوره‌ی نه‌و شماره‌یل خه‌رگینه ک نامه‌ی نه‌ده‌بپات خوه‌شه‌ویسی بویه‌ه وه‌شیوه‌یل جووراو جوور نه‌را وه‌ده‌سه‌هاوردن دل دولبه‌ر، ک یه‌یش وه‌جوانی و ئاشکرا دیاره، ک له‌و سه‌رده‌مه ته‌نیا ریگه‌یک نه‌را نویسانن شایه‌ت له‌ری ره‌سمکردن بویه نه‌را ئالشتکردن هس خوه‌شه‌ویسی له‌ناونی ژن و پیاو.

له‌سه‌رده‌مه‌یل کویه‌ن جویر نه‌وه‌ک نشاره‌ت وه‌پی کردیم شماره‌ی خه‌رگین نویسانه‌و ژن و پیاو له‌لی ره‌سینه‌سه‌و، وه‌لی دویاخ‌ره مه‌شق نه‌و خوه‌شوویسی و نویسانن نامه وه‌تایه‌ت له‌ ژیا‌ر یا چه‌زایه‌ی سو‌مه‌ری و نه‌که‌دی و بابلی و ئاشووری، زیاتر په‌ره وه‌پی دریاگه‌و تویه‌ن‌ریاگه زیاتر نه‌و نویساننه‌یله ئاشکرا بکریه‌یک و پیاوه‌یل وه ئاشکرا‌تر راز دل خوه‌یان بره‌سنه دولبه‌ره‌یلیان له‌ری نویساننه‌یل بزماریه‌وه. وه‌ل په‌یابوین کویه‌ن‌ترین ژیا‌ره‌یلا، هسه‌یل خوه‌شه‌ویسی بویه ره‌فتاریگ له‌ناو کومه‌لگایه‌یل نه‌را ناده‌میزاد، له‌ چه‌زایه‌ی ولات ناو‌نی دوچه‌مان له‌داستان گنگامش هه‌لو‌یسته‌یل عاشقانه که‌فیگه وه‌رچه‌وه‌مان له‌ناونی گنگامش جویر (پاله‌وان) و (عه‌شتار) ک خوداوه‌ند جوانی و خوه‌شه‌ویسی بویه. وه‌ل نه‌وه‌یشا شعر سووزداری سو‌مه‌ری نه‌وه‌نی ئاشکرایگه نه‌را هس سووز و خوه‌شه‌ویسی ک له‌و سه‌رده‌مه په‌خش بوی. بیجگه نه‌وه‌یش داستان (سه‌میر نه‌میس) ئاشووری ک مه‌عنای(خوه‌شه‌ویس که‌مووته‌ر)ده‌یک یه‌کیگه له‌داستانه‌یل خوه‌شه‌ویسی له‌عراق کویه‌ن و که‌مووته‌ریش نیشانه‌ی شه‌وق و خوه‌شه‌ویسیه، وه‌لی خوه‌شه‌ویسی له‌عراق تیکه‌ل بوی وه‌ل جادوو‌گه‌ریاوه‌یسه وه‌ناشکرا دیار داگه له‌ نویساننه‌یل کویه‌ن، چوینکه شوونه‌واری دوینریاسه‌و له‌ناو گوزارشیک نه‌ده‌بی و خوه‌شه‌ویسی.

RADIO SHAFaq

BAGHDAD 102 FM

شفاق